LIETUVIŲ

DIENOS

FOTOGRAFAS—MENININKAS VYTAUTAS MAŽELIS

LITHUANIAN DAYS
JANUARY 1990

1990 M. SAUSIO MĖN.

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

LIETUVIŲ

DIENOS

LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd.,Los Angeles, CA 90029
Telefonas: (213) 664-2919

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

1990, SAUSIO Nr. 1 (401)
JANUARY, 1990 No. 1 (401)

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

Eina XL metai
Volume XL

• •

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN," PUBLISHED 1946-49

Redaguoja
Redakcinė kolegija

Margis Matulionis, J.D.
Arūnas Barkus, M.S.
English Editorial Staff

Antanas F. Skirius
Leidėjas/Publisher

• •

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę
Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or Lithuanian Days magazine

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį
Use of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku
Subscription will be renewed automatically at expiration date. If subscription is to be discontinued, notice to that effect should be sent to the publication

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August

• •

"LITHUANIAN DAYS (ISSN : 0024-2950) is published monthly except July and August for $20.00 per year by Anthony F. Skirius, Publisher, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029. Second-class postage paid at Los Angeles, California. POSTMASTER: Send address changes to **LITHUANIAN DAYS, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029."**

• •

RATES/KAINOS

Single Copy/Atskiro nr. kaina	$ 2.00
Yearly Subscription/Prenumerata metams	20.00
Honorary Subscription/Garbės prenumerata	35.00
Rates in Canadian Dollars/Kainos Kanadiškais doleriais	
Yearly Subscription/Prenumerata metams	30.00
Honorary Subscription/Garbės prenumerata	50.00

VYTAUTAS MAŽELIS

is a lawyer who completed his law studies in Kaunas. While at school he was introduced to photography and during his junior year his first photograph, silhouettes of some coeds, was printed in ''Naujosios Romuvos'' magazine.

After completion of his studies, while serving in the Kaunas military academy, he became very well known for his photographs showing rare details of nature. The magazine ''Karys'' (Soldier) and other publications printed his photographs on military subjects.

He participated in two exhibits for amateur photographers in Kaunas where he won several awards. Before WW II several hundred of his photographs were published in the Lithuanian press.

In 1944 he left his homeland for Germany. Since he left his photo equipment behind and did not have the means to acquire new equipment he continued to photograph using borrowed cameras.

Maželis arrived in the United States in 1949. While working at a factory in New York he saved money and started attending the Institute of Photography. Here he received a solid background in portrait photography. He read and studied the literature on photography and steadily progressed in improving his photographic skills. Gradually he built up his photo laboratory.

In the United States he has had ten exhibits: six in New York (Willoughby, Huber & Funk, and Parents galleries), two in Chicago, one in Toronto and one in Kennebunkport. He has also participated in other collective exhibits. In 1967 he received the international photography award sponsored by Popular Photography magazine.

Sixteen of his photographs, mostly portraits were part of a travelling exhibit of international photography that opened in Vilnius on November 14th 1989. From there the exhibit moved to Kaunas, Šiauliai, Panevėžys and Klaipėda. His work was very well received by the Lithuanian people.

V. Maželis specializes in portrait photography. He is very careful in determining the correct lighting and expressions that will bring out the person in the portrait.

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

LITHUANIA MY HERITAGE

Edited by Vladas Vijeikis. Published by ''Tėviškėlė'', Chicago, IL, 1989. 400 pages, $20 plus $2 postage. Available at ''Lithuanian Days'', 4364 Sunset Blvd., L. A., CA 90029, tel. (213) 664-2919.

This book is dedicated to those who have never seen the country of their ancestors. Herein are gathered facts and pictures of modern and ancient times.

TURINYS/CONTENTS
LIETUVIŠKOJI DALIS

Kas bus, kas nebus..... 3
Spaudoj ir gyvenime..... 4
A. Nakas
Prof. Justinas Pikūnas, dviejų sukakčių šviesoje..... 4
Paulius Jurkus
Aplinkui renkasi įspūdingi veidai..... 5
Petras Babickas..... 8
Eilėraščiai..... 9
K. Barėnas
Antanas Tatarė ir jo pamokslai.....10
Netobulas žmogus.....11
Šunis, visoki žvėrys ir galvijai.....12
Vaizdai iš lietuviškos veiklos ir gyvenimo.....13
JAV dešinė ir kairė kritikuoja Bush'o politiką.....14
Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Seimui.....15

ENGLISH SECTION

Vytautas Maželis..... 2
J. Tumas-Vaižgantas
The People of Puzionys.....16
A. Vaičiulaitis
Vaižgantas.....17
Albert Cizauskas
The Politics of Religion (Part III).....19
Stephen Green
Lithuanians are Smart to resist.....21
Sister Virginia M. Vytell, CIC
1990 — The Year of the Lithuanian Language.....22
Lithuanian Radio Programs.....23

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

FRONT COVER

Master Photographer Vytautas Maželis.

Photo by A. Žižūnas

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

BACK COVER

Dainos portretas su jos arkliuku.
Portrait of Daina with her pony

Photo by V. Maželis

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

Marborough's **LITHUANIAN SELF-TAUGHT,** by M. Variakojytė-Inkėnienė. Fifth Edition, 144 p. This system teaches the essentials of Lithuanian language for travel and enjoyment. $4.75

Kaunas iš bazilikos bokšto

View of Kaunas from the tower of the cathedral

Photo by V. Maželis

KAS BUS, KAS NEBUS

''Kas bus, kas nebus, bet lietuvis nepražus''

Lietuvoje dabar visos dienos istorinės. Tačiau visas jas savo istoriškumu pralenkė sausio (11-13) trys dienos, išgarsintos viso vakarų pasaulio spaudos, ypač JAV, kurią mes sekame, ir televizijos pranešėjų ir komentuotojų. Įvykių stebėjime dalyvavo keli šimtai užsienio žurnalistų. Žinios buvo dedamos į pirmuosius dienraščių puslapius, kurių šiaip jau nenupirktum už jokius pinigus.

Tų trijų istorinių dienų reikšmę Lietuvai suteikė atvykimas visos Sovietų Sąjungos prezidentas M. Gorbačiovas, kurio misija buvo įtikinti Lietuvą, kad ji liaustųsi siekusi atsiskyrimo nuo Sąjungos, kad Lietuvos išstojimas būtų katastrofiškas visai Sąjungai, blogas pavyzdys kitoms tautinėms respublikoms, galas perestroikai. Liūtas, prarijęs ėriuką, tik dar nespėjęs jo suviršinti, kreipiasi į savo auką viduriuose: susimildamas palik kaip buvęs, prašau tavo laimei ir savo gerovei — tik tave suviršinęs aš galėsiu gyventi, tik mano suviršintas būsi laimingas... Tokio nusižeminimo negirdėta per 7 dešimtis komunistinio teroro metų.

Vadas kalbėjo salėse, aikštėse, milžiniškuose žmonių susibūrimuose. Bet nieko, matyt, negavęs, neįtikino savo siekių kilnumu.

Jau pačią pirmą vizito dieną M. Gorbačiovas susidūrė su realybe, kurios gal nė nesapnavo.

Kai svečias, neva juokais, paklausė: ''negi jūs norėtumėt išstoti iš SSSR?'' ''Taip, taip, taip'', — nuskambėjo ne juokais atsakymas.

Kai susitikime su darbininkais Gorbačiovas kalbėjo: ''jei jūs gausite nepriklausomybę, jūs susidūrsite su pasaulinėmis tautomis ir tuoj būsite bėdoje''. Darbininkai jam atsakė: ''Mes jau esame bėdoje'' (taip rašė ''Baltimore Sun'' korespondentas).

Kai Gorbačiovas kalbėjo apie pažadą suteikti daugiau teisių, darbininkai jam iškėlė plakatą su užrašu: ''Nereikia daugiau teisių, bet reikia nepriklausomybės''. Į klausimą ''Kaip jūs įsivaizduojat nepriklausomybę?'' ''Tokią nepriklausomą Lietuvą, kurioje aš gimiau'', — atsakė pašnekovas ir pacitavo Leniną, kuris pasakęs, kad su kaimyninėmis valstybėmis reikia ne kovoti, bet sugyventi.

Leninas, kaip koziris kortų žaidynėse, ir toliau lieka kai kurių, ypač komunistų, mušamoji korta. Lietuvos komunistų partija, kad ir nutarusi atsiskirti nuo Maskvos priklausomybės, Leniną dar vis norėtų panaudoti, kaip savo sąjungininką partijos kietiems tikslams patvirtinti. Maskva, sutepta tokių vadų kaip Stalinas, nešvari, o Leninas pasirašęs liepos 12 d. Lietuvos nepriklausomos respublikos pripažinimą, — švarus ir užtikrinantis partijos nekaltybę. Jie jau beveik tikri, kad š. m. liepos 12 bus pakartotinai paskelbta Lietuvos nepriklausomybė, laiminant partijai. Bus taip ar ne, deja, priklausys ne nuo partijos, nors ji ir nori tuo vasario rinkimuose laimėti pasitikėjimą. Partija pasitikėti galima tik per prievartą, per terorą, per kalėjimus ir per Sibirą. Tauta tai žino ir ją kitaip įtikinti būtų jos pirmasis nelaimingas žingsnis, žengiant į nepriklausomybę

(90.I.14)

''Šiandien sekmadienis. Lengviau atsikvėpėm, nes vakar išleidom didį svečią! Tris dienas buvome įtempti, kaip styga. Darbe klausėmės radijo, grįžę namo, žiūrėjom televiziją, vėliau, televizijos įrašus iki vėlyvos nakties. Sustojo visi darbai, visi kiti rūpesčiai tapo neverti dėmesio. Buvo vien tik politika''.

''Ketvirtadienį, 4 val. p.p. Vilniuje, įvyko mitingas. Dalyvavo žmonės iš visos Lietuvos. Kaip pranešė, buvo apie 300,000. Katedros aikštė buvo sklidina!.. Spaudė, kad rankų nė pajudint negalėjai. Vaizdas buvo įspūdingas. Miškas trispalvių, kitų tautų vėliavų, transperantų. Žmonių rankose degančios žvakės. 5 val. (p.p.) visose Lietuvos bažnyčiose 15 minučių skambėjo varpai. Aš buvau Kaune, Karo Muziejaus sodelyje, prie Laisvės paminklo. Lynojo lietus. Dargana. Vėjo gūstis vis užpūtinėjo žvakutes. Klausėmės per garsiakalbį mitingo iš Vilniaus. 5 val. pradėjo skambinti Laisvės varpas, pradėjo skambėti Kauno visų bažnyčių varpai. Temo. Aplinkinių namų languose užsižiebė žvakutės. Tūkstantinė minia stovėjo rimta ir susimąsčiusi. Visa Lietuva galvojo tik apie Laisvę''.

''Nutilo varpų skambėjimas. Žmonės skirstėsi pamažu, išdėliojo savo žvakutes prie Laisvės paminklo, ant grindinio akmnėų. Visa aikštė švietė, bet vėjo sūkuriai gėsino žvakeles — kaip alegoriją, kad pasiekus laisvę, reikės dar daug kovoti prieš vėją...''

''Dabar visi kalbam: kas bus toliau?!''

Lietuvių pasisakymai buvo labai konkretūs ir aiškūs — ''Nepriklausomybė!''

''Kas bus, kas nebus, bet žemaitis nepražus'', tarė žemaitis, kelis kartus pačių kunigaikščių parduotas ordinui, bet nepražuvęs. Nepražus ir plačiąja prasme ''žemaitis'' — lietuvis.

SPAUDOJ IR GYVENIME

Edita Nazaraitė

ŠVENTUMĄ PRARANDANTI IKONA

Žurnalas **Time** publikavo Bruce W. Nelan'o straipsnį apie vis laisvėjančią kritiką Tarybų Sąjungoje. Net tokiomis ''šventomis'' ir ''neliečiamomis'' tiesomis, kaip Leninas ir leninizmas jau pradedama abejoti, pasigirsta kritikos balsai.

Pats vienpartinės komunistų diktatūros įkūrėjas Leninas buvo tos nuomonės, kad su visais, nesutinkančiais su jo doktrina, reikia žiauriai susidoroti. Leninas be jokių dvejonių susodintų į kalėjimą neseniai susiformavusios Interregioninės Grupės narius. Naujai išrinkti lyderiai priėmė nutarimą, kuriame sakoma, kad tarybinė Konstitucija turi būti pataisyta iš esmės, idant užtikrintų politinį pliuralizmą ir pagrindines žmogaus teises. Tai jau tikras iššūkis leninizmui. Tokių drąsių abejonių leninizmo pagrindais net prieš metus laiko negalima buvo įsivaizduoti, rašo žurnalistas savaitraštyje **Time.** Tačiau daug tarybinių piliečių šiuo metu mąsto apie pačius neįtikėtiniausius dalykus. Lenino ikona pamažu netenka savo šventumo.

Pirmame Interregionalinės grupės laikraščio numeryje paskelbtas Maskvos deputato Stankievičiaus pasisakymas, kuriame jis užtikrino savo kolegas, jog nebėra prasmės politinę opoziciją traktuoti kaip kriminalinį nusikaltimą prieš valstybę. Kova tarp įvairiai įsitikinusių frakcijų užtikrina teisinės valstybės egzistavimą, tai bene vienintėlė jos prielaida. Iš 2250-ties Kongreso narių 388 išreiškė norą atsiriboti nuo komunistų partijos. Žinoma, tai mažuma, tačiau pats faktas kelias nuoširdžią nuostabą, pažymi žurnalistas Nelan.

Interregionalinė grupė turi susikūrusi socialinės demokratijos viziją, drąstiškiausias grupės planas — VI-ojo Konstitucijos straipsnio pataisa, kuri teigia, kad tik komunistų partija tėra ''vadovaujanti ir vedančioji''. *(Š. m. gruodžio 7 d. Lietuvos TSR soviete (seime) beveik visais balsais paskelbta, kad VI-sis Sovietų Konstitucijos straipsnis ok. Lietuvoje* ***negalioja.*** *red.).* Toks kompartijos ''nuvainikavimas'' iš pagrindų griauna leninistinę doktriną, teigiančią partijos absoliutizmą kontroliuojant valstybė.

Tačiau Interregionalinė grupė nesiangažuoja kaip grynai opozicinė. Leningrado atstovas Sobčak pareiškė: ''Aš nesu opozicijos narys. Remiu kovą už normalų šalies politinį ir ekonominį gyvenimą''.

Gorbačiovas ir toliau yra gerbiamas kaip reformų pradininkas, tačiau laikai keičiasi, ir Gorbačiovas nebegali vienu metu atstovauti persitvarkymui ir nomenklaturai — reikia apsispręsti. Gorbačiovą kritikuoti pasidarė įprasta, tačiau Leniną — dar ne. Lenino įvaizdis tapo sakralizuotas: jo portretai pakeitė ikonas gyventojų butuose, mokyklose, gamyklose — ''Lenino kampeliai'', net darželinukai nešioja atlape segtukus su jaunojo Iljyčiaus atvaizdu.

Tačiau ne kas kitas, o Leninas kariškai valdomą ir planuojamą visuomenę paruošė žiauriems diktatoriams. O ir po Stalino, kiekvienas naujas TSRS vadovas, neturėdamas jokio naujo recepto sėkmei, skelbėsi esąs arčiausiai Lenino idėjų.

Nederėtų užmiršti, kad tarybinei sistemai suabejoti Lenino autoritetu tolygu kas Katalikų Bažnyčiai — Šv. Petru.

Gorbačiovas tikino liaudį, kad sistema įgijo nepageidautinas formas, todėl reikalingas persitvarkymas. Šalies krizę pagilino ir visuotinis istorijos falsifikavimas bei senas slaviškas polinkis į vienareikšmius lozungus. O palinkimus į dogmas nėra pats tiesiausias kelias į laisvę.

Istorikai pirmiausiai puolė Staliną, kurio valdymo metais teroras buvo pasiekęs neregėtas aukštumas. Tačiau jis buvo Lenino doktrinų paveldėtojas, ir padaryti nusikaltimai prieš savo ir kitas tautas — nėra jokie atsitiktinumai.

''Kalbant apie komunizmą Tarybų Sąjungoje nebeliko nieko švento'', — rašo Bruce Nelan savaitraštyje **Time.**

''Chipping Away at an Icon''
by Bruce W. Nelan.
Time *August 14, 1989, p. 26-27.*

PROF. J. PIKŪNAS DVIEJŲ SUKAKČIŲ ŠVIESOJE

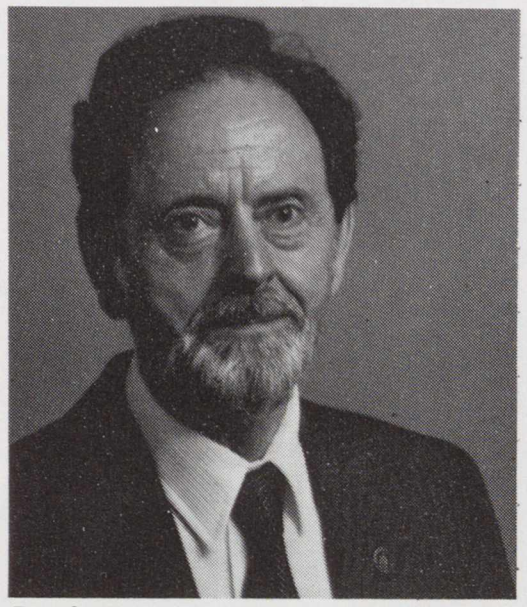

Prof. Justinas Pikūnas
Prof. J. Pikūnas

Kadangi jo geriausi, kūrybingiausi metai ir dešimtmečiai praėjo Amerikos akademiniam pasaulyje, prof. dr. Justinas Pikūnas amerikiečiams daugiau ir pažįstamas, negu mums. Tuo nenoriu pasakyti, kad lietuviškai išeivijai jis būtų nieko nedavęs, arba davęs permažai. Ne. Jo lietuviškos pėdos liks giliau įmintos plačiuosiuos keliuos, — išeivijos ateitininkijoj, o siauresniu mastu — Detroito lietuviuose.

Tad kokias gi prof. dr. Justino Pikūno sukaktis minime? Visų pirma minime jo amžiaus 70-metį, o antra — jo akademinio darbo 40-tį.

Sukaktuvininkas gimė Dzūkijoj 1920 m. sausio 7. Baigė Marijampolės Marijonų gimnaziją 1940 m. Vytauto Didžiojo un-te, Kaune, 1941-43 metais studijavo filosofiją ir lingvistiką. Vokietijon 1944 m. pasitraukęs, 1945-49 m. Muencheno un-te studijas tęsė, tik jau čia pagrindine šaka pasirinkęs psichologiją. Septynerių metų studijas apvainikavo 1949 m. įgytu psichologijos doktoratu.

Akademinę darbuotę pradėjo Paryžiaus universitete, 1949-50 m. tobulindamasis psichoterapijoje bei psichodiagnostikoje. Bet Prancūzijoje tuo metu šviesesnės ateities nematydamas, emigravo į JAV, apsistojo Detroite pačiame 1950 m. gale; 1951 m. tapo Detroito universiteto (University of Detroit) mokomojo personalo nariu. Per 36-rius metus šiame universitete perėjo visus dėstytojo laipsnius: instruktoriaus, asistento, docento, pilno profesoriaus. Beje, pirmieji trys laiptai buvo peržengti per dešimtmetį, o pilnu profesorium buvo nuo 1961 iki 1987 metų, kada pasitraukė į emeritūrą.

Šalia profesoriavimo dr. Pikūnas įsitraukė ir į kelias administracines programas: 1970-75 m. Mokyklų psichologijos programos direktorius; 1970-80 m. — Vaikų psichodiagnostikos centro direktorius; 1974-78 m. — Psichologijos departamento pirmininkas; 1980-87 m. — Vaiko ir šeimos centro direktorius. Visa tai — University of Detroit, sutrumpintai U. of D. ribose. Turiu pastebėti, kad tai prestižinis jėzuitų universitetas.

Kaip konsultantas dr. Pikūnas keliose programose dalyvavo kitoje Detroito katalikų mokslo institucijoje, Mercy kolegijoje, o taip pat su psichologijos dalykais reikalus turinčiose Michigano valstijos įstaigose bei institucijose.

Yra parašęs keletą stambių veikalų, ypač vaiko psichologijos temomis. Kai kurios jo knygos tapo vadovėliais. Keliose dešimtyse mokslo veikalų dalyvavo kaip koautorius su amerikiečiais kolegomis. Priklausė septyniolikai Amerikos akademinių mokslo draugijų, vienoms po keletą, kitoms po kelioliką metų.

Nuo 1947 m. reiškėsi keliose tarptautinėse katalikų visuomeninėse organizacijose Vokietijoje, vėliau Amerikoje. Lietuvių išeivijos visuomeninėj veikloj atmintiniausias liks kaip Ateitininkų Federacijos vadas (1967-73 m.), vienas iš LB Detroito apylinkės steigėjų ir jos pirmininkas 1953-54 m. Taip pat dalyvavo Lietuvių Tremtinių Bendruomenės veikloje Vokietijoje, vienerius metus buvo Detroito Baltų tarybos pirmininku, visą dešimtmetį globojo U. of D. lietuvius studentus, pirmininkavo dešimtam Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavimui, dvejus metus buvo Amerikos Lietuvių Katalikų Federacijos pirmininku.

Alfonsas Nakas

APLINKUI RENKASI ĮSPŪDINGI VEIDAI

Vytauto Maželio fotografijos menas

Parodos atidaryme T. V. korespondentė Milda Šeškuvienė kalbasi su Vyt. Maželiu

Television reporter Milda Šeškuvienė interviews Vyt. Maželis, at the opening of the photography exhibit.

Photo by A. Žižiūnas

Iš k.: Kazys Daugėla, Vyt. Maželis, Ged. Daugėla, Lietuvos Foto Meno S-gos pirmininkas, Ant. Sutkus ir Jonas Dovydėnas, kieme kur įsikūrusi Foto Meno S-ga, Vilniuje.

Courtyard at the home of the Lithuanian Society for Photographic Arts in Vilnius. From left: Kazys Daugėla; Vyt. Maželis; Ged. Daugėla, chairman of the Society; Ant. Sutkus and Jonas Dovydėnas.

Photo by Lilija Valatkienė

Skaitėme spaudoje, kad štai Vilniuje buvo surengta didžiulė fotografijos meno paroda, kurioje gausiai buvo atstovaujami išeiviai fotografijos menininkai. Paroda jiems ir buvo skirta, prie jos tik prisiglaudė ten gyveną fotografai.

Iš užsienio kraštų: Australijos, Brazilijos, JAV, Kanados, Vokietijos, Norvegijos, Vengrijos, dalyvavo 47 fotografai, atsiuntę 1000 nuotraukų. Iš jų — parodai atrinko 200, prie kurių su šimtine nuotraukų prisidėjo vietos fotografijos menininkai.

Paroda buvo skirta fotografijos 150 metų sukakčiai ir 20 metų sukakčiai, kaip Lietuvoje yra įsikūrusi Foto Meno Sąjunga.

Paroda atidaryta 1989 m. lapkričio 14 ir tęsėsi 16 dienų. Paroda — kilnojama. Iš

Susitikime su Vilniaus fotografais. Iš k.: K. Daugėla, V. Butyrinas, J. Dovydėnas, V. Maželis, M. Paškevičiūtė (FMS atsakingoji sekretorė), A. Sutkus (FMS pirmininkas).

V. Maželis meets with photographers from Vilnius. From left: K. Daugėla; V. Butyrinas; J. Dovydėnas; M. Paškevičiūtė (recording secretary of the Society for Photographic Arts) and A. Sutkus (the chairman of the Society).
Photo by Raimundas Urbanavičius

V. Maželio foto parodos detalė, 1973 m. Kultūros Židinys, New York.

A view of the V. Maželis photo exhibit at the Cultural Center, New York, in 1973.

Vilniaus ji keliama į Kauną, Šiaulius, Panevėžį, Klaipėdą.

Iš Amerikos kviesti buvo nuvykę: Vytautas Maželis, Kazys Daugėla, Jonas Dovydaitis, Manfredas K. Jasevičius. Buvo kviestas ir Algimantas Kezys, bet jis negavo vizos. Iš Paryžiaus dar atvyko Antanas Mončys.

Kaip V. Maželis susidomėjo fotografija?

Vytautas Maželis yra teisininkas, baigęs tesiės mokslų studijas Kaune. Kartą į jo rankas pakliuvo ne teisės koks kodeksas, bet St. Lauciaus knyga "Fotografuoti gali kiekvienas". Ši knyga ir buvo pirmoji jo mokytoja ir drauge gundytoja — arčiau susipažinti su šiuo menu.

Kaune gyveno Antanas Giedraitis, kuris buvo Spaudos Fondo laboratorijos vedėjas. Tas jį irgi pastūmėjo: daugiau draugauti su kamera.

V. Maželis buvo trečio kurso studentas, kai padarė pirmą nuotrauką, kuri pateko į "Nau-

Iš foto kelionių Bavarijos Alpėse. From a photographic journey through the Bavarian Alps.

Photo by V. Maželis

josios Romuvos'' žurnalą, kaip meniška nuotrauka. Ji vaizdavo studenčių siluetus.

Kai taip buvo įvertinta pirmoji nuotrauka, tai tiesiog uždegė daugiau fotografuoti.

Po teisių studijų, tarnaudamas Karo mokykloje, jis jau plačiai reiškėsi kaip sumanus fotografas, kuris sugeba pagauti retus gamtos motyvus, parodyti žmogų, kuris žiūrovą suintriguoja. Kariškais motyvais jis užpildė ''Kario'' žurnalą ir kitą spaudą.

Dalyvavo dvejose foto mėgėjų parodose, rengtose Kaune. Abiejose buvo atžymėtas premijomis. Prieš karą jis lietuvišką spaudą papuošė keliais šimtais nuotraukų.

Savo laboratorijos neturėjo, nes nebuvo galimybės ją įsigyti. Visą laboratorinį darbą jam atliko minėtas Antanas Giedraitis.

Karas 1944 metais išbloškė iš Tėvynės. Vokietijoje neturėjo savos aparatūros; turėtą — jis buvo palikęs Lietuvoje, o naujos įsigyti negalėjo. Fotografavo daugiausia su skolinta aparatūra.

Studijuoja Amerikoje.

Į Ameriką atvyko 1949 m. Metus padirbėjęs fabrike ir susitaupęs pinigų galėjo New Yorke lankyti ir baigti Institute of Photography, kuris padėjo jam stiprius pagrindus imtis portretūros. Lavinosi ir skaitydamas, bei studijuodamas specialią literatūrą. Daug padėjo ir savi ieškojimai, kaip geriau apšviesti, kaip fotografuoti. Palaipsniui įsitaisė laboratoriją.

Žmogus ir gamta

V. Maželis yra padaręs šimtus gamtos nuotraukų, bet vis dėlto jo nuotraukose dominuoja žmogaus portretas, o paskui jau gamtos motyvai. Dar toliau eina kiti motyvai, pvz. meno kūriniai.

Parodos Amerikoje

Individualių parodų Amerikoje yra surengęs 10. Iš jų 3 buvo Willoughby parodinėje vitrinoje Manhattane, 1 — Huber & Funk parodinėje vitrinoje, Parents galerijoje, Kultūros Židinyje, 2 Chicagoje, 1 Toronte, 1 Kennebunkporte. Taip pat dalyvavo ir eilėje kolektyvinių parodų. 1967 jam buvo paskirta tarptautinio konkurso Populiaraus fotografijos meno žurnalo premija.

Vėl grįžtama į Lietuvą

Vilniaus parodoje buvo išstatyta V. Maželio 16 darbų, — daugiausia portretų. Jo kūryba turėjo pasisekimą ir jau yra angažuotas Lietuvoje surengti tris parodas: vieną Vilniuje, kitą Kaune, trečią Šiauliuose.

Kaip atrodo jo portretai?

Portretūrą daug kas skirtingai supranta. Vieni fotografuoja taip, kaip eidami gatve pastebėjo ir pagavo. Čia neryškinamas žmogaus vidus, jo nusiteikimas. Fotografija pasidaro daugiau žurnalistinė ir parodo kokį nors gyvenimo momentą.

Maželio portretai yra jo kūryba. Jis ilgai ieško, kol suranda kampą, kaip šį ar aną asmenį

pavaizduoti, ką išryškinti. Kuria savo apšvietimą, kad šviesa ir šešėliai patarnautų jo idėjai, jo minčiai.

Peržvelgę jo nuotraukas pastebime, kad gyvenimą jis vaizduoja lyg kokią pakilią ir gražią šventę. Žmogus nėra pilka asmenybė, bet pakilus ir gražus, pilnas minčių ir paslapčių.

Jaunimo veidai kupini veržlumo ir nuostabos: štai mes ateiname, kokie gražūs ir drauge kuklūs. Vyresnieji pasirodo savo susikaupime, dar vyresni — kilnioje senatvės rimtyje. Ta jų rimtis — paprasta ir drauge didinga.

Savo minčiai sustiprinti kartais įveda rankų motyvą, kokį šešėlį ar drabužių kampą. Po daugel metų bandymų, dabar jis nuotraukas drąsiau apkarpo, kad labiau sutelktų dėmesį į veidą, į žmogaus vidinį pasaulį.

Jo portretai ir vaizduoja gražius, jaukius žmones, bet įsižiūrėję pastebėsime, kad tuose žmonėse atsispindi ir lyrinis graudumas, kuris labiausiai ryškėja moterų portretuose.

Jis yra nufotografavęs daugybę mūsų kultūrininkų. Kur tik galėjo, kur tik siekė jo kamera, — nesigailėdamas medžiagų, fotografavo rašytojus, muzikus, dailininkus, visuomenininkus.

Jo sukurti portretai ilgai gyvens ir ateities kartoms parodys, kas buvo tie, kurie gyveno New Yorke ar apskritai Amerikoje dvidešimtojo amžiaus antroje pusėje. Jo sukurti portretai rikiuojasi aplink, atneša daugybę minčių, sukeldami daug prisiminimų, jausmų. Kokia tai nuostabi epocha, atkeliavusi iš Lietuvos, čia išsiskleidusi, sukūrusi savo pasaulį.

Linkime kuo geriausios sekmės Vytautui Maželiui, kad jis savo foto aparatu įamžintų dar daugybę mūsų epochos žmonių, atskleistų gamtos paslapčių ir įvairių nuotaikų, kad ir toliau taip sėkmingai praturtintų mūsų spaudą ir fotografijos meną.

Paulius Jurkus

Rašytojas, poetas Petras Babickas
Writer-poet Petras Babickas

Taip lėmė likimas, kad žmogus, kuris savo gyvenimo pradžioje ir vėliau užėmė eilę postų lietuviškos veiklos baruose, jau keliasdešimt metų yra pasitraukęs į šalį ir gyvena vienuolio atsiskyrėlio pasauly — Brazilijoje, niekur neiškeldamas kojų iš savo nedidelės sodybėlės, mažame Duque de Caxias priemiestyje. Kas jis toks, kurį norėtume šį mėnesį pristatyti savo skaitytojams?

Baigęs Panevėžio gimnaziją, buvęs Dobilo-Lindės mokinys ir Literatūros būrelio narys, Lietuvos universitete (1923-1930) studijavo literatūrą, vėliau ją dėstė kitiems, dirbo Kauno radijofone, redagavo žurnalą ''Mūsų Vilnius''. Pokario metais gyveno Vokietijoje, per Romą nusikėlė į Pietų Ameriką, kur, Brazilijoj, nuo 1946 m. dirbo Lietuvos pasiuntinybės sekretorium, buvo Kultūros skyriaus vedėjas ir spaudos atache.

Tai Petras Babickas. Vyresnieji Lietuvos žmonės jį atsimena visų pirma kaip ''Radijo dėdę'', energingą žinių pranešėją, programos vaikams kūrėją. Jis ne vien kabinete sėdintis tarnautojas, o kartu ir Lietuvos keliauninkas, gražiųjų Lietuvos vietų (Palangos pamario) rašytojas ir fotografas. (Gintaro kraštas, 1932; Marių pasakos, 1933). 1939 m. P. B. išleido kelionių įspūdžių knygą po Graikiją, vardu Elada. Čia autorius turėjo ne tik aplankyti, pamatyti, bet ir literatūrą pastudijuoti, kad skaitytojui parodytų kultūros kraštą kalbantį mums ne tik tautų istorijoj, bet ir iš kultūros griuvėsių.

Mokėdamas lengvai pasakoti ir fabulą regzti, dar 1931 m. P. B. išleido pasakojimų rinkinį ''Vakar'', kur randame nemažai Lietuvos laisvės kovų vaizdų. Už pasakojimo sugebėjimus P. Babicką 1935 m. įvertino Lietuvos Raudonasis Kryžius, paskirdamas I-mą vaikų literatūros premiją už apysaką ''Murziukas''. 1929 jis jau buvo išleidęs vaikams ''Nuostabią Jonuko kelionę'', o 1930 (ir 1932) eilėraščių vaikams ''Tratata!''.

P. B-ko poezijos suaugusiems balansą sudaro keturi leidiniai: Geltona ir juoda, 1930; Žmogaus remontas, 1934; Toli nuo tėvynės, 1945 ir 1946; ir Dramblio kojos, 1952.

Poezijos kelyje autorius neatrado ''naujų amerikų''; jis jų gal ir neieškojo, pasitenkindamas tuo, kad sugebėjo išreikšti žmogaus lietuvio laiko įspūdžius, tėvynės grožį, meilę, skausmą, ilgesį, vertę savo krašto jo netekus.

Vienas iš populiariausių scenos dainų tekstų girdimas ir šiandieną (ypač aktualus šiandieną) yra parašyta P. B. žodžiams ''Karių daina'' (Pajūriais, pamariais).

Gimęs 1903 m. bal. 29 d., P. Babickas yra vienas iš labai nedaugelio belikusių gyvųjų literatų veteranų, kuriuos galėtume suskaityti ant vienos rankos pirštų.

''Lietuvių Dienų'' žurnalo skaitytojams šį, kadaise plaukiojusį gyvosios kultūros vandenyse poetą, pristatome nelaukdami ''apskritos'' sukakties datos, o nenorėdami užmiršty palikti tų, kurie kūrė visomis savo jėgomis ir keleriopais talentais prisidėjo prie atgimstančios ir atgimusios tėvynės darbuotojų įnašo, dabar randamo nubraukus istorijos dulkes.

Patikslinimas

Praėjusių metų LD žurnalo lapkričio nr. Juliaus Kelero pristatyme įsivėlė pora netikslumų: 1. J. K. studijuoja ne Lituanistikos institute Chicagoje, bet Illinois valst. un-to Lituanistikos katedros aspirantūroje; 2. Vilniaus un-te apgynė diplominį darbą ''Simano Daukanto istoriosofija''. Poetą J. Kelerą ir skaitytojus atsiprašome.

* * * * * *

Gauta paminėti

''Svečiose šalyse'' Stasys Dalius. 310 psl. Kaina 9 dol. Išleido Lietuviškos knygos klubas. Gaunama ''Draugo'' knygyne.

———————

''Mano Dieve, vis arčiau prie Tavęs'' Ladas Tulaba, Roma. Atspaudė ''Draugas'' Čikagoje. 366 psl. Kaina nepažymėta.

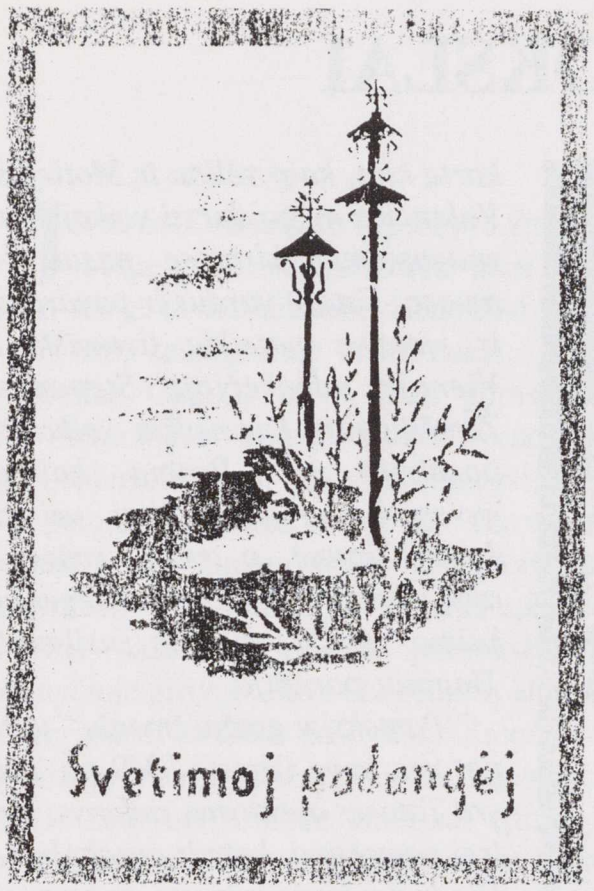

Petras Babickas

BIČIULIUI SKAITYTOJUI

Aš aukso neturiu, jį dovanočiau Tau...
Man trūksta juoko, žaismo, nuotaikos gajos,
Nes visa tai tėvynėj palikau,
Nes Tu ir aš nūnai gyvename be jos...

Dažnai man mintį slegia svetima pastogė,
Bet juk kiti, mačiau, ir gatvėj guli.
Ir aš patyriau pats, kaip gera ir patogu,
Kad visas mano turtas — žodyje: Bičiuliai.

Štai turtais pertekęs ir vis dėl to benieko
Aš žemės vieškelius minu, minu, minu...
Nors man praėjus didžios skolos lieka,
Bet mano siela nuolat sklidina dainų.

Naujas dainuoju ir senas kartoju,
Kai kas ir čia, gal būt, ką nauja įmatys.
Dainoj aš — elgeta, karalius ir artojas,
Tik joj likimas mano, laimė ir viltis.

LIETUVA

Tu — man kaip žydintis gėlynas,
Kaip pasaka gyva esi,
Šventuosius tavo ąžuolynus
Lankau svajonių ilgėsy.

Tavų žydrių akių žvelgimas
Šventas man stirpina galias,
Tu džiaugsmui, gėriui, laimei gimus,
O slegia vis pikta dalia.

Matau tave, kaip aušrą skaisčią, —
Gintarų nuostabių šalie,
Buvai ir būsi ŽEMĖ AISČIŲ
Ir nieks tavęs nenugalės.

Tava širdis — žemčiūgas grynas
Teisybės, meilės ir kovos, —
Žaliuokit amžius ąžuolynai
Tėvynės mūsų Lietuvos!

TOLI NUO TĖVYNĖS

Toli nuo tėvynės, toli nuo namų
Sunku man krūtinėj, klaiku neramu.
Nerimsta širdis, nes ji lauks visada
Kada, o tėvyne, pašauksi. Kada?

Ir dieną ir naktį nemiela čionai,
Nėra čia ramumo minutei vienai,
Ir mintys man blaškos balandžiais baltais,
Kad Lietuvą brangią sapnuos tematai...

Kada, o kada prablaivės mums dangus?
Kada vėl sugrįš tai, kas sielai brangu?
Kada, kaip širdis, Lietuva bus arti?
Kada pasibaigs nedalia ši karti?

Kada mes sugrįšim?.. Ar bus ta diena?
Tėvynė, kaip saulė, ji mums amžina,
Tegu nors dainelė jon skris per marias,
Kol laisvę ir laimę širdis vėl suras.

MES BUVOME

Mes buvome tauta nuo Marių ligi Marių,
Gyvenome, kovojome, laimėjom.
Paskui atėję stipresni mus požemiuos uždarė
Tylėjom ir kentėjom.

Tiktai ne kartą kilnūs tautos sūnūs
Vergijos rūmo sienas griovė,
Ir šaukdami pagalbon Dievą ir perkūną
Kovoti nesiliovė.

Bet nors ir tvirtos buvo tų karžygių rankos,
Kalėjimas negriuvo, pančiai vis tvirtėjo.
Staiga aukštai rūstus dangus nublanko
Nuo gaisro, audrų, vėjo...

Praūžęs viesulas griuvėsius tepaliko
Ir pelenais nuklojo brangiąją tėvynę,
Bet mielos buvo kruvinos Velykos,
Kai savo laisvę gynėm.

Pavasariai ir žiemos ėjo ir praėjo,
Mes drąsūs ir jauni gyvenimą vėl kuriam,
Ir nors daugybę metų vargom ir kalėjom,
Į ateitį su šypsena težiūrim.

Nes mes juk buvome tauta nuo Marių ligi Marių,
Nūn mūsų galios nepalenks joks vėjas,
Naujos dienos — Šešioliktos Vasario
Mes patys juk kūrėjai!

Kaunas, 28.II.16

P. Babicko knygoms iliustracijas piešė V. Vijeikis.
Illustrations by V. Vijeikis for P. Babickas' books.

PABUSKI, LIETUVA

Mes tylime... Prie durų, prie langų
auginame kantrumo sausą dagį;
nepaisome, kad visa, kas brangu,
kaimynai išvogė ir nūn dar vagia!

Vakaruose mums pavogė pajūrį,
didžiulius plotus gintarinio miško...
O tu, lietuvi, vis ramiai dar žiūri,
nors vagių seilės tau ant veido tiška!

Pietuos kaimynas išplėšė Šventovę, —
tėvynės širdį smilko klastos dūmuos,
o mes tesiūlom priešui žodžių kovą,
kai reikia žygių, darbo ir ryžtumo.

Mums pavogė dainas, mums pavogė
linksmumą,
Rūpintojėlius, rymančius prie kelio;
nuplėšę stogą nuo Tėvynės rūmo,
jie baigia plėšti mūsų garbę, galią...

O mes vis tylime, dejuojame, pažiūrim,
ar vagys dar kai ko nepanorės;
raminamės, kaip dresiruoti būrai:
''Kas Dievą tiki, tas vėl daug turės''.

Pabuski Lietuva! Ko tyli, ko dar lauki?
Gal, kad įsmeigtų peilį tau į kūną!
Nuplėšk vagims jų kultūrinę kaukę, —
Jei jų nebaudžia Dievas, tenutrenks Perkūnas!

Kaunas, 1932

ANTANAS TATARĖ IR JO PAMOKSLAI

Norėčiau spėti, jog daugumas mūsų nėra nė girdėjęs, kad kadaise gyveno toksai iš Sūduvos kilęs kunigas Antanas Tatarė, kuris nemaža yra prirašęs ir laikomas net lietuvių prozos pradininku. O tie, kurie esame girdėję, retas, turbūt, skaitėme ką nors apie jį ar ypač didesnį pluoštą jo raštų. Tiesa, gal kas pasidomėjo, ką apie tai rašo bostoniškė Lietuvių enciklopedija. Priežastis labai paprasta. Juk A. Tatarės raštų trys knygos buvo išleistos pačiame XIX a. viduryje (1848, 1849 ir 1851 m.), o viena 1900 m., taigi galėjo būti prieinamos retam kam nebent šen ten bibliotekose. Net ir kun. M. Gustaičio studija apie jį su trupučiu jo raštų buvo išleista 1915.

Dabar Lituanistinės bibliotekos serijoje 1987 m. ''Vaga'' išleido stamboką, net 528 puslapių tomą (Antanas Tatarė ***Pamokslai išminties ir teisybės****), kuriame spausdinama Vytauto Vanago įvadinis straipsnis ir paaiškinimai, ''Pamokslai išminties ir teisybės'', ''Pamokslai gražių žmonių'', ''Šventa ir pagirta roda'' ir A. Tatarės laiškų kun. J. Vasiukevičiui. Dar yra ir B. Vanagienės paruoštas žodynėlis, ir jis labai pravers tiems, kurie užmiršo arba niekad nežinojo, ką reiškia bovelninis, čerapokas, darmajiedas, godnastė, išguldyti, jalmužna, kavoti, lokamytis ir daugelis kitų žodžių, nes A. Tatarė, nors puikiai mokėjo savo gimtąją kalbą, neturėjo jau nuo visokių svetimybių apvalytų lietuviškų knygų, buvo tikras lietuviškų raštų pradininkas. V. Vanagas savo straipsnyje teigia, kad jis galėjo pasinaudoti tik ''Bromą atverta ing viečnastį'' ir kitais panašiais ir anuomet populiariais leidiniais, kurių kalba buvo užteršta svetimybėmis.*

O kai Tatarė mums ligi šiol buvo kaip ir nepažįstamas, tai kokius jis gi raštus paliko, jei, va, net jei visa, akademiko J. Lankučio primininkaujama, komisija — A. Jovaišas, A. Maldonis, V. Merkys, E. Ulčinaitė ir H. Zabulis — pritarė, kad jie, tie kadaise išleistieji ir dar ligi šiol tik rankraščiuose dūlėję, būtų pateikti šiandieniniam skaitytojui net 10,000 egzempliorių tiražu?

Pirmiausia tie ''Pamokslai išminties ir teisybės'', kurie, kaip Lietuvių enciklopedijoj rašo kun. dr. Stp. Matulis, buvę dažno suvalkiečio namuose ir darė žmonėms poveikį. Tai rinkinys pasakėčių, kurioms temas

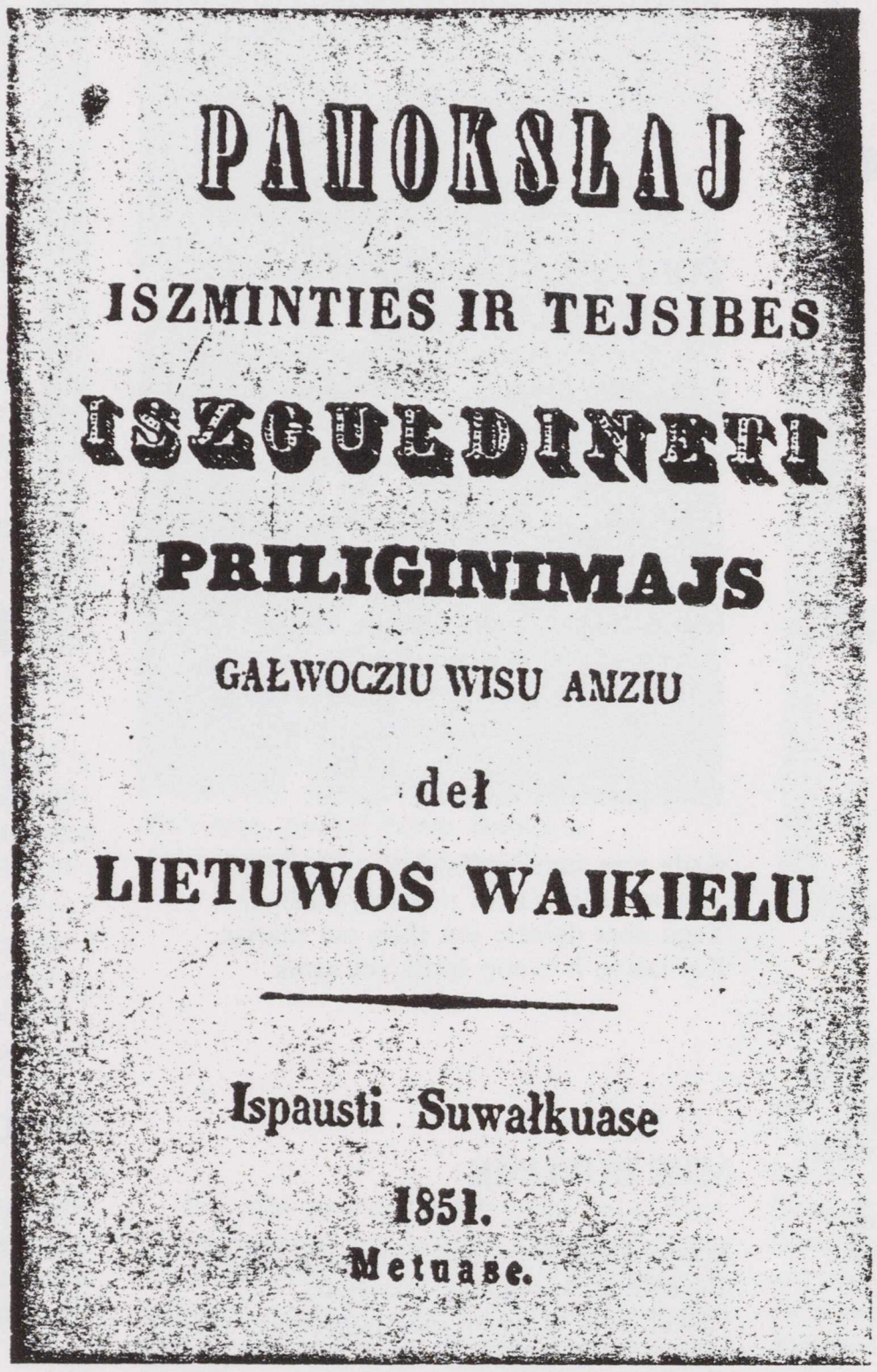
PAMOKSLAJ
ISZMINTIES IR TEJSIBĖS
ISZGULDINETI
PRILIGINIMAJS
GAŁWOCZIU WISU AMZIU
deł
LIETUWOS WAJKIELU
Ispausti Suwałkuase
1851.
Metuase.

2. Knygos „Pamokslai išminties ir teisybės" titulinis psl.

First page of the book of "Sermons on Wisdom and Truth" by Antanas Tatarė.

A. Tatarė pasiskolino iš žymesniųjų to žanro autorių — Ezopo, La Fonteno, Krilovo, tik sulietuvino jas, savitai, lietuviškai papasakojo. Kai šiuose pamokomuose kūriniuose veikia žvėrys, paukščiai ir kitokie gyviai, tas lietuviškumas bent stiliuje liudija Tatarės lietuviškumą ir sugyvina pasakojimą. Štai kad ir intrigantės katės pamokomas patarimas šernui: ''Šerne! Šerne! Ar tu nesupranti? Žiūrėk aukštyn — ana erelis ant lizdo ir laukia, kad tu išeitum and ganyklos: jis tavo vaikučius pagriebs ir, ant lizdo užnešęs, sudraskys ir savo vaikams ant prarijimo ataduos; dabok vaikus savo''. Tokius sakinius skaitant, taip, rodos, ir atskamba kažkas iš mūsų lietuviškų vaizdingų pasakų. Arba kai vilkas klausia lapę: ''Ar gardžios dešrelės?'', o lapė atsako: ''Tuščia jų, aš jų nenoriu''.

Net ir tose pasakėčiose, kai nebe keturkojai ir plunksnuočiai, o žmogus vaizduojamas, kartą kitą, kaip vėliau ir Motiejus Valančius mėgo daryti vaikams ir suaugusiems skirtuose pasakojimuose, Tatarė vardus ir pavardes ir vietoves pateikia lietuviškai. Vienoje pasakėčioje Steponas Žemčiūgaitis Diemedžių vaikams pasakojo apie Bijūną, kaime gyvenusį varguolį, kitoj veikia Jonas Žiaunė, o trečioj rašoma apie klastininką iš Besmegenių kaimo. Atskiro kūrinio susilaukė Tinginių parapija.

''Pamokslai gražių žmonių'' taip pat yra buvę išleisti 1849 m. Tai yra Tatarės apsakymų rinkinys. Jie irgi pamokomi, kaip ir pasakėčios. Čia ir tie, kurie suklysta, paprastai susiranda tiesų kelią. O jeigu tarp tų dorovingai gražių žmonių pasitaiko koks nepataisomas netikėlis, tai, anot vieno kūrinio pabaigoj įrašyto pamokymo, štai kaip su tokiais atsitiks: ''Nė vienam nevidonui nepereis be koronės už tai, kad būtie nevidonu sunkiausias griekas. Dėl to tai šventas Povilas apaštalas nevidonus paskaitė į kaiminę didžiausių grubijonų, piktadėjų ir apsako jiems amžiną prapultį po smerties pekloje!''

Tatarei rūpėjo ir savo pasakojimais mokyti, dorinti tautiečius, šviesti juos. Šiandieninis skaitytojas, be tų apsakymuose reiškiamų moralinių idėjų, matys, kaip jų autorius stengėsi būti itin lietuviškas. Jo vaizduojami kaimai — Suirėlių, Besmegenių, Diemedžių, Avigalvių, Švebeldžių, Meškininkų, Bijūnų — ne tik lietuviški, bet kai kuriais atvejais turi tam tikrą būdingą neigiamą prasmės atspalvį. Tas pats ir su pavardėmis. Jos lietuviškos, tik gal rečiau jose užčiuopiama charakterį nusakanti prasmė (Kviečiūnas, Grudaitis, Gužutis, Lelis, Linksmutis, Stragutis, Saldutis, Ankštiras, Vėplys, Dobilaitis, Klišius, Žodutis). Visuomenėje aukščiau stovintieji išsiskiria ir pavardėmis (kunigai Šeškevičia, Prudencijus, ponai Tučinskis, Tigrisevičia, Svavolia, teisėjas Mudreckis).

Pilna Tatarės raštuose tų svetimžodžių, bet esama ir lietuviškos kalbos turto. Mane ypač sudomino, tiesa, ne kiekviename puslapyje užtinkami, bet būdingi kaimo žmonėms artimi palyginimai: ''kaip pelėda vidudienį dairėsi'', ''apie jį visi, kaip šuneliai uodegą sukdami, kaip katinai pūruodami vaikščiojo'', ''ant galo pradėjo arielką gertie kaip jautis vandenį čėsu tvano'', ''Perlaitienė kruviną

NETOBULAS ŽMOGUS

Jei tu nori būtie geru ir paščyvu žmogum, būkie gi visokiame daikte geru ir teisingu, nes jei tu mažiausiame daikte būsi niekais, visos tavo zaslūgos ant niekų nueis.

Povilas Gužutis buvo labai geras, labai dievobaimingas žmogus. Kožną šventą dieną ėjo į bažnyčią, tenai nobažnai meldėsi, giedojo, pamokslų klausė ir šventus sakramentus priimdinėjo. Namieje nieko pikto kalbant jo negirdėsi, ale visados jis kalbėjo apie poną Dievą, pasakojo kitiems pamokslus, ką bažnyčioje girdėjo, davė ubagėliams almužnas ir geriausiai užlaikė pasnykus. Žmonės visi pavožojo Povilą Gužutį, niekas neatsivožijo tuščio žodžio iškalbėtie tame sus'ėjime, kur buvo Povilas Gužutis. Mylėjo ir pavožojo jį kunigai ir ponai kaipo žmogų labai gerą, teisingą. nobažną, cnatlyvą ir paščyvą. Ale Povilas Gužutis vieną tiktai sykį mažus niekus padarė, už tai prapuldė visą savo gerą šlovę, dėl savęs pašenavonę ir pasiliko išjuoktas ir paniekytas nuog viso svieto. Pasakysiu, kaip tai ats'ėjo.

Jo mylista ponas Tadeušas Šmutauckas, valdytojas Grebežių dvaro, važiavo į kelionę ir ėmė už važnyčią pagirtą Povilą Gužutį. Išvažiuojant ir kelionėje jo mylista ponas Šmutauckas su Povilu kad štai kaip tikri broliai: pono pinigai, popieros ir visi daiktai žinioje Povilo; ponas šneka, pasakoja visokius daiktus, ką jis matė, kaip jam kur ats'ėjo ir ką jis savo širdyje jautė, viską pasakė savo mielam Povilui Gužučiui; trumpai kalbant, žmonės dyvijosi, už ką tokiose loskose pas didelį poną jo prastas važnyčia.

Po kelių dienų da anksti rytmetyje atsikėlę rengėsi iš tos karčemos, kur nakvojo, į tolimesnį kelią, o tada buvo pėtnyčia. Šaukia ponas Povilą ir jam sako: ''Eik, mano mielas Gužuti, su manim vištienos valgytie''.

— Labai žemai dėkavoju jūsų mylistai, aš šiandien pagal būdą nobažnų gražių žmonių turiu užsilaikyt, šiandien mėsos nevalgau, šiandien pasnykas — šiandien pėtnyčia.

Nepyko už tai ponas, kad Povilas gražiai už jo loską padėkavojo, ale da labiausiai jį mylėjo, kad Povilas teip viernai pildė pavynastis savo vieros šventos. Ale ar įspėsite, kas atsitiko? Nobažnas Povilas pasivogė nuog gaspadoriaus tos karčemos gyvą vištą, surišo jos kojeles ir sparnelius ir įsidėjo į vežimą savo pono. Kad jau už kelių laukų nuog savo nakvynės nuvažiavę buvo, pradėjo višta rėktie vežime pono.

— Povilai! ugi kur tu tą vištą gavai?

— Mielas ponai! Jūs mylista išbočykite, aš vazaunėje karčemos pasigavau, ji mano avižas iškasinėjo, ką padaviau arkliams, — taro Povilas.

— Tai kaipgi, ar tu be žinios gaspadoriaus jo vištą ėmei? — klausė ponas. — Tai tu, vaike, pavogei!..

Povilas nukaito, nutilo ir nė vieno žodžio negalėjo atsakytie.

— Ale, man tu pagirtas Povilai, ką tu dabar padarei? Gaspadorius, neradęs vištos, ant mudviejų sakys, ba jo namuose nieks daugiaus šiandien nebuvo. Kaip mes su juom grįždami pasimatysim?.. Ugi tu esi taip nobažnas žmogus, tu šiandien vaikščiodamas su balsu kalbėjai dešimtį prisakymų pono Dievo, tu aiškiai ištarei: ''Sekmas: Nevok!'' ir tu vištą pavogei. Tu šiandien pasnikauji, o tu vištą pavogei. Žmogau Dievo, ką tu misliji? Pasakykie gi man: ar didesnis yr griekas pėtnyčioj vištieną valgytie, ar vištą pavogtie? Pasakyk, man Povilai.

Povilas iškaitęs stovėjo akis nuleidęs ir tylėjo!..

— Ataduok man nuog skrynutės raktą! — tarė ponas.

Povilas atadavė raktą.

Ponas atrakino skrynutę, skaito pinigus: skaito, skaito randa pinigus ne visus.

— Ko, vagie! Jau tu ir pinigus mano ėmei?

— Ne, jūsų mylistos pinigų neėmiau, — atsakė Povilas.

— Tylėk, vagie! turėjai imtie, — skaito iš naujo, skaito, skaito, o Povilas dreba iš baimės kaip drugio krečiamas. Perskaitė ir rado visus pinigus.

— Išbočyk, Povilai, kad aš tave pakrividijau, — tarė ponas, — pinigai mano da visi, ale nieko nemačija, tu esi vagis, jau aš tavęs, vagie, kaip vilko bijau. Važiuok toliaus!

Važiuoja... važiuoja, važiuoja, ponas tyli, nė nešneka Povilui. Povilas da dusyk buvo pradėjęs šnekėtie, norėjo poną perprašytie, ale ponas užsiriko: ''Važiuok, vagie!'' Atvažiavo ponas į miestą, nusisamdė kitą važnyčią, atėmė visus daiktus nuog Povilo ir pasakė jam: ''Dabar, vaike mano, gali eitie sau namo; kad tu pavogei vištą, niekam nesisakyk ir aš niekam to nesakysiu; būk tu nuog viso svieto pagirtas, aš tavo geros šlovės gadytie nenoriu, tiek tiktai, kad aš ant tavęs negaliu žiūrėtie, tu esi mano akyse bjaurus, kad tu besąs vagis. Aš tau nieko pikto nežyčiju ir nuog šios dienos ant tavęs nė vieno skaudaus žodžio neištarsiu; tu man pasakyk tiek tiktai: ar didesnis griekas yra pėtnyčioje vištieną valgytie, ar vištą pavogtie? Tai kanečnai turi man pasakytie, o dabar eik sau su ponu Dievu''.

Povilas Gužutis, su dideliu gailesčiu palikęs savo gerą poną, ėjo namo ir rūpinosi, kaip čion dabar išsiteisintie, kad paklaus, dėl ko teip greitai sugrįžo iš kelionės. Nenorėjo meluotie, ale kaip daugiaus išsiteisytie? Turėjo meluotie: kas vieną grieką papildė, tur papildytie visus. Parėjo Povilas namo su didele iškada: savo gerą šlovę akyse pono prapuldė, iš to kasdien jo širdį gailestis spaudė ir baimė, kad žmonės nedasižinotų, ale necnata tur visam svietui pasirodytie.

Į pusę metų buvo Povilas dvare, ir daugel žmonių tenai buvo. Pasišaukė jį ponas pas save ir pasveikino jį, ir paklausė: ''Na, Povilai, dabar pasakyk man: ar didesnis yra griekas pėtnyčioje vištieną valgytie, ar vištą pavogtie?''.

Povilas buvo teip labai n'išmintingas, neperprašė savo pono, kad daugiaus jo neklausinėtų, išėjo iš pakajaus pono, pradėjo pūstytis ir pasisakė žmonims dvare, kad jis pėtnyčioje vištą pavogė. Na, tai dabar gi pajuto Povilas, kas tai yra pašadnas griekas. Visi žmonės pradėjo juoktis iš jo, važiavo namo, ir kožnas, pasitikęs žmogų ant kelio, pasakojo, kad Povilas Gužutis pavogė vištą. Kožnas,

---

prakaitą liejo, procievodama per dieną, o vakare nešės į namelius kaip kregždžiukė peną savo vaikeliams'', ''ponai tie visų aplinkinių dvarų taip apie Stanislovą suko kaip jaunikiai apie dailią bagotą mergaitę''. Kartais rašytojas ir religinės srities motyvą vaizdingai panaudoja: ''Išdidis kaip velnias, prismeigtas prie žemės su dzida švento Mykolo Arkaniolo, vyniojosi, tad jo uodega mazgėsi''.

Šioje knygoje spausdinamas ir pluoštas pamokomų apsakymų, kurie ligi šiol dūlėjo rankraščiuose. Tai ''Šventa ir pagirta roda dėl išmintingų ir dievobaimingų žmonių, kurie su rūpesčiu klausinėjo kelio in amžiną ir iščėslyvą gyvenimą, o dideliai bijos prapulties dūšios savo'' (be kita ko, visų jo knygų pavadinimai tokie ilgi). Šituose apsakymuose A. Tatarė kelia girtavimo ir kitas ydas, kurios ardo sveikatą ir pridaro žmonėms visokių rūpesčių ir nelaimių.

Antanas Tatarė — Sudūvis, gimęs 1805.V.17 Rygiškiuose. Mokėsi pas daraktorių, Naumiesčio pradžios mokykloje, Seinų šešiaklasėje. Baigė Seinų dvasinę seminariją. Trumpai vikaravo Balbieriškėje ir Ilguvoje ir apie 15 metų Lukšiuose. Čia daugiausia ir parašė. Paskirtas Sintautų klebonu, persiėmė praktine veikla — švietimu, pats tvarkė klebonijos ūkinius reikalus ir pamoksluose parapijiečius mokė modernesnių ūkininkavimo būdų. Įskųstas, kad remiąs sukilėlius, 1863 m. ištremtas į Penzos guberniją. Amnestuotas 1871 m., išvažiavo į Lenkiją ir apsigyveno vienuolyne ir ten, Lomžoje, išgyveno 18 metų (mirė 1889.XII.25), niekad jau nebegrįždamas į gimtąjį kraštą.

K. Barėnas

ŠUNIS, VISOKI ŽVĖRYS IR GALVIJAI

Kad Viešpats sutvėrė viską ant dangaus ir ant žemės ir visus sutvėrimus apdovonojo ko gražiausiai, žmogui užteikė išmintį. Tada žvėrys ir galvijai, paukščiai ir žuvys, kirmėlės ir vabalai negalėjo atsidžiaugtie savo locnastimis, nes kožnam išrodė, kaipo jisai turėtų ko geriausią. Potam Viešpats sušaukė visus gyvus sutvėrimus savo in vieną vietą, viduryje jų pastatė žmogų ir jam pasakė: ''Žmogau! in tavo valdžią paduodu visus sutvėrimus mano — tu esi visų ponas''. O kitiems prisakė žmogaus klausytie.

Visi sutvėrimai žiūrėjo į žmogų ir dyvijosi. Žmogus visiems išrodė mažas, silpnas ir be jokio ginklo; iš to paėjo, kad visi netikėjo žodžiam Dievo. Gyvi sutvėrimai nešėnavojo žmogaus ir jam paklusnais nenorėjo būtie. Levas, vilkas, meška ir daugel kitų pasakė: ''Mes esame dideli, sylingi, drūti ir atvožni ir da ginklus turime, žmogus mūs nepriveiks, o jei da jisai mumis ką norėtų darintie, užpulsime ant jo, sudraskysime jį ir prarinsime. Potam galvijai sau kalbėjo, žinoma, kaipo galvijai: briedis, jautis, šernas, ožys, avinas, arklys ir kiti pasakė: ''Ir mes galime jo atsigintie, o jei mus apgalėtų, pabėgsime nuog jo''. Teip kalbėjo paukščiai ir žuvys, kirmėlės ir vabalai ir išsiskirstė ing girias, in laukus, po vandenis ir teip toliaus in visą žemę.

Šuva, paklausęs visų kalbos, prisižiūrėjo in žmogų gerai ir pasergėjo jo išmintį, o apmislijęs viską gerai sau vienas, mislijo: ''Aš turiu razumą, mokėsiu žmogui pasidabotie, man reikia prie jo prisitaikintie, man bus su juom geriaus, nekaip su bestijomis ir galvijais gyventie''. Ausis priglausdamas, su uodega gražiai dirbdamas, priėjo pas žmogų, prie kojų savo snukutį pridėjo, jam lagadnai į akis žiūrėjo, rankas jam laižė, jam viernu pasirodė, pasidabojo žmogui, ir nuog to žmogus pamylėjo šunelį.

Žvėrys, galvijai, paukščiai ir kiti buvo neloskavi ant žmogaus, kad jisai vadinosi ponu, o ant šunies pyko visi, kad pristojo prie žmogaus, bet jie nesusiprato, kad jiems visiems pasiduotie į valdžią žmogaus; nupasakosiu kaip ats'ėjo. Ant avino ir ant ožio užpuolė vilkiščias! Jie dabar nusigandę bliauja nabagėliai, bėga prie žmogaus ir, šaukia pagelbos kalbėdami: ''Žmogau! žmogau! Tave Dievas padarė visų sutvėrimų ponu, išgelbėk mus iš nasrų vilko!'' — ''O dėl ko netikėjote žodžiams pono Dievo?..'' — iškalbėjo jiemis žmogus ir tuojaus paėmė lazdą, ėjo su šunim prieš vilką ir išgelbėjo aviną ir ožį nuog smerties, o tada nuog tos valandos pasidavė žmogui ir klausė visados.

Erelis užklupo ant žąsų, vanagas ant ančių, vištų ir karvelių; tos rėkdamos lėkė pas žmogų, meldė jo pagelbėjimo; žmogus n'iščėslyvas apgynė nuog baisaus netikėto smerties, ir tos pasidavė žmogui ir nuog jo neatsitraukė.

Jautis apsirgo, dūsavo ir dejavo, žmogus išgirdo, atlankė ligonį ir išgydė, o tas, bijodamas be čėso smerties, pristojo prie žmogaus, ėmė jungą ant savo sprando, arė žemę ir jam slūžijo, ir gerai buvo šėmam jaučiui su žmogum.

Arklys susipyko su šernu, užsirūstino ant savo neprieteliaus, norėjo jį pergalėtie, nuėjo, prašindamas pamačiaus; žmogus sėdo ant arklio, jojo prieš jį, turėdamas dzidą rankoje, pervėrė šerną, jo sūnus ir dukteris ats'ėmė ir arklio nepaleido kalbėdamas: ''Tu būsi sugadlyvas ir tau bus su manim gerai''.

Briedis atėjo į javus žmogaus; tas pasigavo laukinį, o kad briedis nenorėjo prie žmogaus pasiliktie, tas užmušė briedį, atsiėmė jo mėsą, iš skūros pasisiuvo čebatus, valgė pečenką ir šuneliui davė.

Levas, vilkas, lapė ir kiti, matindami pasididinamą vyriausybę žmogaus, susitarė visi vienu sykiu ant žmogaus užpultie ir jį pergalėtie, bet žmogus pasisergėjo ant tako, kuriuom vilkas turėjo ateitie, iškasė duobę, vilkas į tą įkrapino. Lapei padėjo raumeninių dešrelių ir šerno mėsos su grybeliu; tojė suėdus tuojaus suklupo ir pragaišo. Ėjo žmogus tiesiog prieš mešką, turėdamas rankose aštrią geležę, nutaikė jai in širdį ir įsmeigęs pagalį in šalį sklystelėjo: meška pati save su geleže nudūrė. Levas buvo ateinąs ant žmogaus užpultie, tam smogė su akmeniu į kaktą; išbiro jam iš akių ugnies kibirkštys, o galva labai suskudo; susiprato, kad negerai, kėsindamasi prieš savo poną, ir apsisukęs ėjo in girią užgėdintas tuom žygiu. Žmogus nuėmė skūras nuog vilko, meškos ir lapės, pasidarė sau šiūbas ir kepurę lapinę ant žiemos.

Žuvys mislijo, kad bus bespečnos nuog žmogaus galmėje vandenų, bet tas jomis įleido meškerę ir sakė: ''Eikite šę pas mane!'' Paukščiai mislijo, kad bus bespečnais ant oro aukštai, bet žmogus, užmieravęs iš lanko pašovė su striela paukščius ir liepė savo šuniui atneštie. Teip visi sutvėrima turėjo pasiduotie žmogui, kad jį padarė Dievas visų sutvėrimų ponu. Tiek tiktai jie negerai padarė, kad iš sykio neįtikėjo žodžiams pono Dievo; dabar nenorėdami priversti yra, kaip būtie pavyna ir reik darytie.

Žmogui Dievas prisakė artie ir užsėtie laukus, kanečnai reikia jam ant pamačiaus jaučio ir arklio, ir kitų galvijų, o kad Dievas užaugina javus, visiems labai gerai, nes iš to žiemos čėse visi pasižyvija. Žmogus budavoja namus dėl savęs, tvartus dėl galvijų, o jam kiti procavotie pamačija, ir tai čėse šalčių ir darganų visiems gerai, nes kitiems reiktų mirtie mizernai be čėso. Žmogus turi tūkstančius reikalų ir dėl savo gero, ir dėl kitų; vienam būtų negalima nė tolimos kelionės atliktie, nė daugelio sunkių daiktų pargabętie: turi būtie jam pamačnikai, o iš to visi turės daugel pažytko. Bestijos aštriais nagais ir dantimis baisūs visus slabnus prarytų, žmogus juos sumažina, ir per tai yra parunkas ant žemės. Ko geriausiai yra, kaip Deivas padarė: žmogus yra visų sutvėrimų ponas, jis apie visus turi storonę; jo namus sergi viernas šunis, galvijai yra jo prociauninkai ir jam pamačninkai, o visi, podraugiai dirbdami, prociavoja dėl žmogaus ir savo gero pasivedimo. Ant žemės per tai matome gražiausią parunką. Mislijant priešingai, būtų nerazumnai ir negerai.

Permanę teisybę mažame daikte, apmislinsime apie ją daikte didesniame, tai yra: visus žmones Dievas sutvėrė ir juos visus ko gražiausiai apdovanojo, bet nelygia: vienam davė vieną talentą, kitam du, o trečiam penkis, pagal to, kaip Dievui pasidabojo. Dabar iš visų aprenka vieną, tam padovanoja išmintį ir vyriausybę ant kitų. Tada reikia jį pavožotie, šėnavotie ir prisakymus jo išpildintie, kad tie spravedlyvi yra ir prisako teisybę. Nieko nepamačys prieš vyriausybę piktintis, murmėtie ir kėsytis: per tai tiktai parodytum savo nerzumą ir užsislūžintumei ant neloskos pas jį. Geriaus yra žodžiams Dievo tikėtie, kad priguli atiduotie ir visados darintie gerai iš ukvatos be jokio privertimo.

Kad mes dėl meilės Dievo pavožojame savo vyresniuosiu, nėra dėl mūsų nė jokio pažeminimo. Mes būdami paklusnais savo vyresniemis, slūžijame ponui Dievui. Nagi ar ne teip?

---

parvažiavęs namo, pasakojo visiems, kad pabažnas Povilas pavogė vištą. O kad išgirodo moterys, bėgiojo iš namų į namus ir pašnabždomis šnekėjo, kad Povilas Gužutis karčemoje pavogė vištą. Maži piemenėliai išsižioję klausė, ką čion bobos šneka, ir tie tuojaus apie tai kalbėjo, teip su viena diena išėjo į visus aplinkinius; tuojaus su viena diena trijose parafijose dasižinojo, dėl ko ponas klausė Povilo, ar didesnis yra griekas pėtnyčioje vištieną valgyti, ar vištą pavogtie. Ir nuog tos dienos, visi, senei ir jauni, ir maži žmonės, klausinėjo Povilo, ar didesnis yra griekas pėtnyčioj vištieną valgytie, ar vištą pavogtie. Bažnyčioje kad kunigas išguldinėjo septintą prisakymą pono Dievo ir tenai buvo Povilas, vienas drąsus viakinas paklausė kunigo, ar didesnis yra griekas pėtnyčioje valgytie vištieną, ar vištą pavogtie. Kunigas atsakė tais žodžiais: ''Bažnyčia šventa po visą svietą tą pagirtą zvyčajų laiko: pėtnyčioje papasnykautie ant paminklo, kad Išganytojas svieto tą dieną ko daugiaus nekentėtų, tas šventas zvyčajus jau dabar į provą atsimainė, kad bažnyčioje reikia užsilaikytie nuog raškažnų valgymų, kas tą provą peržengia tam griekas yra. Jūs, vaikeliai, tą provą užlaikytkite, jums tas pasninkas nieko n'iškadys, bet pamačys, ir kūnui sveikiau bus, ale pėtnyčioje vogtie didesnis griekas dėl to, kad, valgydamas pėtnyčioje raškažnus valgymus, peržengia provą bažnyčios, o vogdamas peržengia prisakymą paties pono Dievo''.

VAIZDAI IŠ LIETUVIŠKOS VEIKLOS IR GYVENIMO

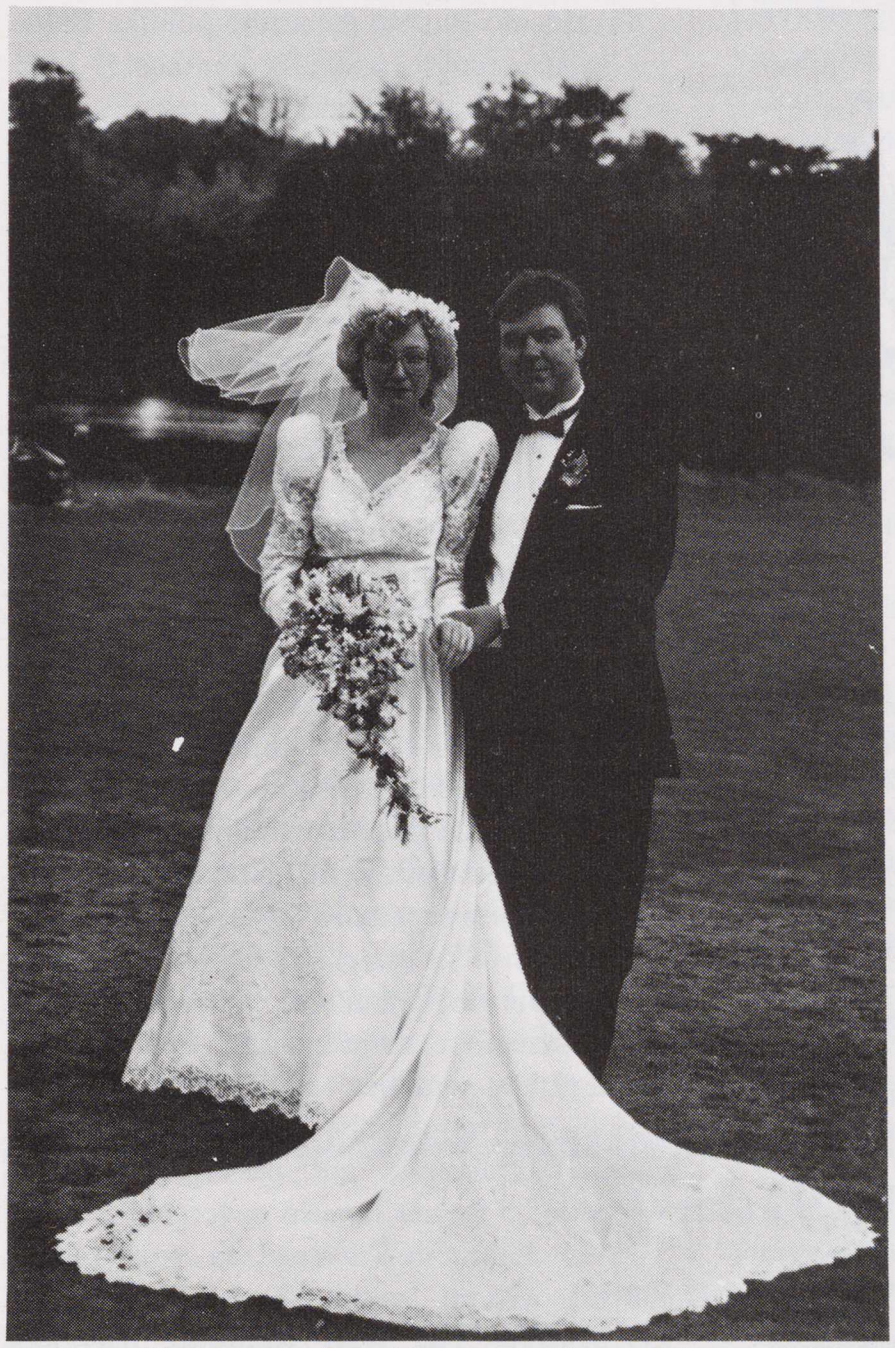

Jaunavedžiai Regina Grupiljonaitė ir Vincas Skirius. 1989 m. spalio 14 d. susituokė Šv. Kazimiero bažnyčioje Londone, Anglijoje. Regina yra gimusi ir augusi Londone, kur tėvai dar tebegyvena. Jaunieji susipažino prieš tris metus, kada Vincas buvo nuvykęs į VLIK-o seimą Londone.

Newlyweds. Regina Grupiljonas and Vincas K. Skirius (business manager of Lithuanian Days) were married on October 14, 1989 at St. Casimir's Lithuanian Church in London, England. Regina was born and raised in London where her parents still reside. She and Vincas met three years ago when Vincas attended a VLIK meeting in London. *Photo by A. Avižienis*

★ ★ ★

Dabartinis operos pažiba V. Daunoras ir buvusi Lietuvos operos primadona V. Jonuškaitė-Zaunienė. Dešinėje V. Gedgaudienė, programos pranešėja, LF Los Angeles skyriaus pirm.

V. Daunoras, the present star of the Lithuanian opera, meets V. Jonuškaitė-Zaunienė, the past primadona of Lithuania's opera. At far right V. Gedgaudienė. *Photo by V. Baltušienė*

Menininkai iš ok. Lietuvos po koncerto Los Angeles lietuviams. Iš k.: pianistas R. Bekionis, solistas V. Daunoras ir aktorius A. Grašys.

Artists from occupied Lithuania after a concert in Los Angeles. From left: accompanist R. Bekionis, soloist V. Daunoras, and actor A. Grašys. *Photo by V. Baltušienė*

Jūratė Nausėdaitė-Ann Jillian su Los Angeles lietuviais, dalyvavusiais suokalbyje iškrėsti Jūratei staigmeną per televizijos "Pokštų ir išdaigų" (Bloopers and Practical jokes) programą, Dick Clark studijos nufilmuotą gruodžio 20 d. Programa bus rodoma per NBC (4-tą kanalą) vasario 25 d. 10 v.v. Sėdi, iš k.: G. Radvenytė, J. Bužėnas ir D. Schmutzer (Sakalauskaitė). Pirmoj eilėj stovi iš k.: D. Gulbinienė, M. Nausėdienė (Jūratės motina), S. Mikutaitytė-Lownds, A. Pečiulis, Jūratė, B. Acelinas, N. Sparkytė, J. Aras. Antroji eilėj iš k.: A. Gulbinas, Jonas, G. Kiškienė, V. Kiškytė, A. Tučkus, V. Dovydaitis.

Perpetrators and victim (Ann Jillian, 4th from right, 1st row standing) after the filming of a practical joke for the TV program Dick Clark's Bloopers and Practical Jokes. The episode will be broadcast on NBC on February 25th at 10 PM. Seated, from l. : G. Radvenytė, J. Bužėnas, D. Schmutzer (Sakalauskaitė). First row, from l.: D. Gulbinienė, M. Nausėdienė (Ann's mother), S. Mikutaitytė-Lownds, A. Pečiulis, Ann, B. Acelinas, N. Sparkytė, J. Aras. Second row, from l.: A. Gulbinas, Jonas, G. Kiškienė, V. Kiškytė, A. Tučkus and V. Dovydaitis.

Photo by Valerija Baltušienė

VAIZDAI
IŠ LIETUVIŠKOS VEIKLOS

Lietuvos gen. kons. Vytautas Čekanauskas su žmona Janina, sėkmingai koncertavusiam ok. Lietuvoje, Los Angeles Vyrų kvartetui savo rezidencijoje suruošė priėmimą-sugrįžtuves. Sėdi iš k.: J. Čekanauskienė, konsulas, muzikė-akompaniatorė R. Apeikytė. Stovi, iš k.: R. Dabšys, A. Polikaitis, B. Seliukas ir E. Jarašūnas.

Reception at the home of V. Čekanauskas, Honorary Consul General of Lithuania, honoring the Los Angeles Men's Quartet after their return from a triumphant tour in occupied Lithuania. Seated, from l. Mrs. Čekanauskas, consul V. Čekanauskas, pianist R. Apeikytė. Standing, from l.: R. Dabšys, A. Polikaitis, E. Jarašūnas.

Pianistas Rokas Zubovas (iš ok. Lietuvos) su klevelandiečiais. Iš k.: N. Kersnauskaitė, pianistas R. Zubovas, sol. A. Stempužienė-Švedienė, pianistė B. Smetonienė. Antroje eilėje: pianistas V. Puškorius ir kun. G. Kijauskas, S.J.

Pianist Rokas Zubovas from occupied Lithuania with Clevelandites. From l.: N. Kernauskaitė, R. Zubovas, A. Stempužienė-Švedienė, B. Smetonienė. Second row: V. Puškorius and Father G. Kijauskas, S.J.

Photo by V. Bacevičius

JAV DEŠINĖ IR KAIRĖ KRITIKUOJA BUSH'O POLITIKĄ

Prezidento Bush'o dabartinė politika Baltijos šalių atžvilgiu susilaukė kritikos iš JAV konservatyviųjų ir liberaliųjų sluoksnių.

Rugsėjo 28 d. **The Washington Post** dienraštyje išspausdintame straipsnyje (''Bush palaiko Gorbačiovą'') Rowland Evans ir Robert Novak tvirtina, kad savo pasitarimuose su sovietų užsienio reikalų ministeriu Eduardu Ševarnadze, JAV valstybės sekretorius James A. Baker, atrodo, patvirtino šią idėją: ''Parama Gorbačiovui yra svarbesnė už Baltijos šalių nepriklausomybę''. CBS televizijos programoje ''Face the Nation'' paklaustas, ar JAV politika remia Baltijos šalių nepriklausomybę, Baker atsakė: ''Aš nežinau, ar aš taip išsireikščiau''.

Evans ir Novak praneša, kad rugsėjo 11 d. aukšti pareigūnai buvo pasiruošę susitikti su Vašingtone besilankančiu estų Nepriklausomybės partijos vadovu Tunne Kelam'u. Tačiau jis buvo nukreiptas į žemesnio rango pareigūno įstaigą. Jų pokalbyje dalyvavęs JAV Valstybės departamento atstovas pakartojo Baker'io privačiai kartojamą požiūrį: ''JAV yra 'nepaprastai susirūpinusios', kad Baltijos šalys 'neišprovokuotų' sovietų įsikišti ir sutramdyti jų nepriklausomybės rekalavimų''. Anot žurnalistų, ''tuomi kaltė už bet kokias ateities bėdas užkraunama ant pavergtų Baltijos valstybių, o ne ant jų ruso pavergėjo''.

Prieš Baker'io-Ševarnadzės susitikimą, Patrick Glynn spalio 2 d. liberaliame savaitraštyje **The New Republic** palygino sovietų KP CK grąsinimą Baltijos tautoms su Kremliaus 1981 m. pareiškimais Lenkijos klausimu. Anot Glynn'o ''šio grąsinančio ultimatumo akivaizdoje Baltieji Rūmai ir Valstybės departamentas atrodė keistai paralyžuoti ir tylūs''. Bush'o administracija, rašo jis, įsipainiojo į akligatvį: ''Kada tik atsitiks nemalonūs dlaykai, kaip Tbilisio žudynės ar ultimatumas baltams, visada bus argumentuojama, kad kietosios politikos šalininkai privertė Grobačiovą tai padaryti''.

The New Republic rugsėjo 18-25 numeryje Morton Kondracke perspėja, kad jei Gorbačiovas panaudos jėgą prieš ''baltų nacionalistus'', Bush'o administracija gaus pylos iš Amerikos dešiniųjų. Kraštutinei kairei tokia akcija būtų visai natūrali: senas Kremliaus apologetas Michael Parenti pareiškė, jog Gorbačiovui gali prireikti jėga sutramdyti baltus ir tuomi apginti savo tautą-valstybę (nation) nuo subyrėjimo. ''Juk ir mes užmušėme 400,000 žmonių, nes nenorėjom leisti vienuolikai mūsų valstijų atsiskirti''.

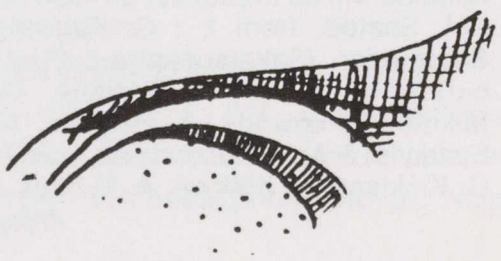

LIETUVOS PERSITVARKYMO SĄJŪDŽIO SEIMUI

Lietuvių ir kitos Lietuvoje gyvenančios tautos dėjo daug vilčių į Persitvarkymo Sąjūdį. Tačiau greit LPS Seimo Taryboj visą valdžią uzurpavo kelių asmenų grupė, kuri, pataikaudama TSKP Lietuvos organizacijai, pasišovė pakelti jos autoritetą. Ši grupė praėjusių metų kovo 26 d. rinkimuose padovanojo A. Brazauskui TSRS liaudies deputato mandatą.

Šiandien retas Lietuvoje pilnai suvokia, ko Brazauskas taip veržėsi į V. Vokietiją ir Ameriką susitikti su užsienio lietuviais. Mūsų giliu įsitikinimu, Brazauskas, vykdydamas Kremliaus valią, siekė tapti mūsų išeivių akyse populiariu žmogumi, net Lietuvos patrijotu ir tokiu būdu užmigdyti politinį jų budrumą. Disponuodamas išeivijos lietuvių mandatu, pasinaudojęs Maskvos iniciatyva priimtu LTSR Referandumo įstatymu, A. Brazauskas tikėjosi tapti LTSR Prezidentu su ''plačiais įgaliojimais'' (apie ką rašė ''Komjaunimo Tiesa'' dar spalio mėnesį). Tada Brazauskas būtų galėjęs įvykdyti bet kokį klastingą Maskvos sumanymą.

Kremlius labai norėtų likviduoti Lietuvos Respublikos diplomatinę tarnybą užsienyje. Šią problemą spręsti LTSR prezidentas pasiuntęs į užsienį ''kvalifikuotus diplomatus''. Likvidavusi mūsų diplomatines atstovybes Vakaruose, Maskva pasiektų, kad demokratinės Vakarų valstybė atsisakytų tradicinės Pabaltijo valstybių aneksavimo nepripažinimo politikos.

Šis klastingas Kremliaus sumanymas buvo sužlugdytas, A. Brazausko sumanymas aplankyti Vasario 16-sios gimnaziją VFR nebuvo įgyvendintas. Tačiau Maskva neatsisakė savo užmačių. Gudriai išpūsdamas tariamą konfliktą tarp M. Gorbačiovo ir A. Brazausko, Kremlius tikisi tiek pakelti LKP prestižą, kad ši laimėtų būsimus rinkimus į LTSR AT. O tada jau būtų gan nesunku priversti AT išrinktus komunistus pakelti rankas už Kremliui reikalingą rezoliuciją, kurioje žodis ''federacija'' lemtų tolimesnį Lietuvos likimą.

Iš Maskvos ateinančio naujo pavojaus Lietuvai akivaizdoje, LLL kviečia LPS Seimą karu su Lietuvos Nepriklausomybės Sąjunga suvienyti Rusijos aneksuotos Lietuvos patrijotines jėgas politinei Nepriklausomybei susigrąžinti.

Mums teikia daug vilčių žinia, kad deputatų iš Lietuvos dauguma galų gale suvokė, kad TSRS liaudies deputatų suvažiavime kaip aukščiausiojo TSRS teisinėje institucijoje, bet kokia Lietuvos AT Nepriklausomybės ar Suvereniteto deklaracija būtų ''paklusniosios daugumos'' paversta beverčiu popierėliu.

Lietuvos Laisvės Lyga kviečia gerb. Seimą š. m. vasario 3-ją sušaukti ne LPS konferenciją, o Lietuvos Tautinio Atgimimo Talkos suvažiavimą, kurio idėja LLL pasiūlė dar liepos mėnesį opozicinių partijų, judėjimų ir organizacijų pasitarime.

Būsimojo Lietuvos politinio susivienijimo pavadinimas galėtų būti ir kitas. Mūsų nuomone, reikėtų tik atsisakyti žodžio ''Persitvarkymas'', nes tai pažodinis ''Perestrojkos'' vertimas į lietuvių kalbą. Tegu sau Rusija pertvarko savo ekonomiką ir politinį gyvenimą taip, kaip reikalauja jos gyvybiniai interesai. Lietuvos siekiai visai kiti — neginkluota, etikos ir moralės principams nenusižengianti kova už Lietuvos valstybingumo atkūrimą.

Lietuvos Laisvės Lyga
Vilnius, 1990.01.09

1990 KELIONĖS Į ATGIMSTANČIĄ LIETUVĄ

Aplenkiant Maskvą, Aeroflotą ir Inturistą.
Nakvynės mažuose viešbučiuose ir/ar privačiuose namuose.

		Naktys Lietuvoje	Kaina asmeniui, dviem gyvenant kambaryj; iš New Yorko*
Gegužės	2 - 16	13	**$1,590**
Gegužės	21 - 31	9	**$1,420**
Birželio	5 - 19	13	**$1,695**
Liepos	1 - 20	18	**$1,940** (Dainų šventės kelionė)
Rugpiūčio	6 - 20	13	**$1,795**
Rugsėjo	10 - 24	13	**$1,580**

Į kainą įsiskaito:
★ Lėktuvo bilietai
★ Pervežimai autobusu/mašinomis
★ Viešbutis ar kambarys šeimyniškoj atmosferoj
★ Visi mokesčiai ir taksai
★ Pusryčiai ir pietūs
★ Bagažų pernešimas
★ Apylinkės apžiūrėjimas
★ Kelionės palydovai
★ Sovietinės vizos mokesčiai

*Pridėtinis mokestis iš kitų miestų.
Vienam gyvenant kambaryj pridėtinis mokestis 10 dol. nakčiai.

SPECIALIOS NUOLAIDOS GRUPĖMS

Be šių kelionių, galima vykti ir individualiai — išvykti ir grįžti bet kurią dieną.
Skambinkite į "VYTĮ" dėl informacijų.

Daugumos kelionių reikalus Lietuvoje tvarko
Pasaulio Lietuvių Kultūros, Mokslo ir Švietimo centras.

Užsitikrinti vietai siųsti 100 dol. asmeniui.

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE, INC.
2129 Knapp St.
Brooklyn, N. Y. 11229
Tel.: (718) 769-3300

ENGLISH SECTION

THE PEOPLE OF PUZIONYS

The people of Puzionys were eastern Highlanders. The following description, written in 1861 by old Father Alekna, the rector of Merkine, could just as easily apply to them. "The character of the Lithuanian peasants, their disposition, their understanding of the world around them, and their evaluation of the past are naive, gay and derisive. At all times and everywhere, during their leisure hours or when they are hard at work in the fields; engaged in conversation within the family circle or taking part in some large gathering, there is always plenty of laughter, joking and merriment among them. They have at their command a goodly number of nicknames, are quick to make fun of others, and do not mind, in the least, if others make fun of them."

Lithuanian village scene by B. Jonušas.
B. Jonušo "Lietuvos kaimo vaizdas"

In other words, they were good-hearted people, of a pleasant disposition, and fully contented with their own far-from-luxurious way of life. Long years of Polish and Russian suppression had inhibited their development, so that even now they displayed no tendencies towards liveliness or unrest. The farm implements and the household utensils which they used had remained unchanged for the last five hundred years. Their wagons and harnesses, which were fashioned out of wood and rope, were adequate for the small loads they carried and for their short journeys. A nearby country town supplied them with all kinds of small necessities, while their clothing and linen were made at home.

When the young men married, they chose wives from among the village girls, whom they had known since childhood. It was almost unheard of for a man to marry a girl from another parish. Consequently, nearly all the inhabitants of the village were related to one another. There were brothers-in-law and sisters-in-law or, at the very least, godfathers and godmothers. The children lived just as their parents had done before them, in cottages with little windows and fireplaces without chimneys; and they wore clothes made of rough, homespun cloth. They had very little milk, even for their own consumption, although there were vast marshlands in the valley nearby, which would have provided ideal pastures had they been drained. The villagers observed Lent very strictly, abstaining from milk and fat altogether — perhaps because the supply of these products was very scant at this time of the year.

Among all the eastern Highlanders, the people of the Puzionys village were the least spoken about. They were settled in their ways and they were the quietest of a quiet lot. The young people of the village did not strive after higher education; they did not show off at holiday time in city-made jackets decorated with white or yellow buttons; they did not return to their village sporting gaudy uniforms or caps decorated with stars. They were not in the habit of taking anyone to court. The common boundaries which they shared with their neighbors were broad and clearly marked, and there were no large estates at all in the neighborhood. The menfolk of Puzionys were of a peacable character; they did not cause disturbances or pick fights in taverns.

Coming home with a bloody forehead was always considered improper, but it was exactly the way young men from other villages tried to prove their manliness to their womenfolk. This at least enlivened somewhat a way of life which must have seemed very monotonous and boring to an outsider.

No one from the village of Puzionys had ever emigrated to America to make his fortune. The village people would have found it difficult to grasp that there were other ways of making one's living in the world than farming. They could not conceive of urban industry, where a great deal of money could be earned and then spent in buying many unnecessary or superfluous things.

The people did not even know how to pronounce the name "America." They were in the habit of saying *Anerica* and *šintas* (a hundred) instead of *šimtas;* likewise, instead of *dešimtas* (tenth) they said *dešintas*, most probably in accordance with the word *švintas* (holy) which was indeed a word very often on their lips.

This habit of pronouncing "n" instead of "m" gave them away at once to other eastern Highlanders. The latter liked to tease them by good-humoredly insisting that the people of Puzionys were too lazy to close their mouths properly when they spoke.

In time, the explanations became more and more elaborate. It was said, for instance, that the villagers did not pronounce the letter ''m'' simply because the men were so fond of sucking on their pipes. A Puzionys man could spit or blow his nose or engage in a fist fight without once having to take out his pipe. Rumor had it that some of them actually refused to remove their pipes before taking a nap; and even the boys supposedly walked around with long pipes dangling from the left sides of their mouths like permanent fixtures. Small wonder, then, that the letter ''m'' was not a favorite among them, for it could not be pronounced correctly with pipe in mouth.

The following incident first brought fame to the village. There were two fine men known by the name of Gabrionys. The father was not yet old and the son not a great deal younger than his father. Both of them were very stubborn men.

One Wednesday, the father and the son, both at the same time, decided that they must go to the market. But each of them knew that the farm could not be left unattended. When the son jumped up and made ready to get the wagon out of the barn, his father seized him by the front of his shirt as if to hold him back. Turning around with a sudden movement, the son inadvertently knocked his father down and also fell down himself. They wrestled with each other on the ground and when they finally rose to their feet, their homemade jackets were rumpled and their caps had fallen off; only their pipes were intact, held as usual in the left side of their mouths, even though they had gone out completely.

''And now, quick, march to the village elder!'' shouted the father. He felt humiliated and was very, very angry. ''What will the world come to, when children begin to strike their parents?''

''Right! Let's go to the village elder!'' agreed the son. ''We'll see what he has to say about parents who take their children for granted.''

Both the men began to walk hurriedly across the village. But since the village elder lived at the very end of the village, the father and son felt, as they were walking, that they must stop for a smoke. They stopped and, facing each other, began to fill their pipes. When their pipes had been filled, they lit them with the same match for the sake of economy, even though they were still very cross with one another. But once they had puffed on their pipes for a while, they began to feel differently; their anger disappeared and they were no longer cross. Gabrionys, the son, kissed the hand of Gabrionys, the father, and both of them decided not to go to the market that day.

The story sounds like a legend. Believe it or not, just as you wish. It is characteristic of the people of Puzionys and it was probably made up by their neighbors to mock them a little. For the people of Puzionys were of an even and peaceful nature; they were cheerful and talkative and not in the least revengeful. It was this quality, not their pipes, which made their faces attractive.

The people of Puzionys knew how to tell a story about their neighbors as well, and it was quite an experience to listen to them. They took such pleasure in their embellishments and related the story with such enthusiasm and variation of tone that nobody could have accused them of laziness. For example, they would pronounce the word *tūkstantis* (a thousand) as *stūuukstančia,* with a long, drawn-out, whistling sound.

The people of Puzionys were indeed eastern Highlanders, yet they differed so much from the other Highlanders that they might have formed a distinct tribe on a separate island surrounded on all sides by water, marshes, or widestretching forestland. They were indeed different from the other eastern Highlanders, although there were no large stretches of water or forestland to set them apart. They did live, it is true, in a quiet, out-of-the-way place, even though a tolerable highway cut across their fields. Their neighbors used it for traveling to church and to market.

The village of Puzionys was not visible from this highway. It stood on a much higher level, although not on top of a mountain (for there were no mountains to be found in the district) but at the summit of a steep slope that descended into a deep, wide valley. Since the village was out of the sight of travelers, they did not say much about it. Nobody cared or troubled much to inquire about the people who lived on this high plateau; no one asked whether they were people like themselves, moved by the same joys and sorrows and torn by the passions which could bring happiness or distress. The people of Puzionys lived just like other creatures of this world; like mice, for example, in their little caves, or like the pewits in the marshes in the valley down below, or even like other subjects of the Russian Empire. Nobody had said to them yet: ''Wake up! Take a good look around you! It's high time you started a revolution! Can't you see that Russia, which has seized thousands of kilometers of land, neither knows how to make use of them nor allows the native people to bring any vitality into their lives?''

Such slogans were to resound in the ears of Puzionys somewhat later. In the meantime, the villagers led a life comparable to that of mice or other animals. It was a simple life, but even that simple life became complicated when passions overtook it; and, unlike the life of mice, it could provide themes for tragedies.

My tragedy concerns two young men and a woman. It struck the people of Puzionys quite unexpectedly and made their village notorious throughout the district.

(Excerpt from the short story ''Sin at Easter'', translated by Danguole Sealy and published in ***Sin at Easter and other Stories,*** *Manyland Books)*

VAIŽGANTAS

(1869-1933)

By Antanas Vaičiulaitis

Vaižgantas, whose real name was Juozas Tumas, was born in the county of Svėdasai on September 8, 1869, the feast of the Nativity of Our Lady. In keeping with the day his devout mother offered the infant to the service of God. The boy grew up on a farm in a large family. Although sickly in his early years, he was lively in character and sensitive to nature, which held for him a mystical appeal. During the formative years of his youth he developed an optimistic outlook and acquired an immense treasure of linguistic and ethnographic lore. After graduating from high school, he entered the seminary in Kaunas in 1889 and was ordained in 1893. In time he became one of the trio of Lithuanian priests who gained fame for their contributions to Lithuanian literature, the others being the poet Maironis and the critic and scholar, Adomas Jakštas-Dambrauskas. During the period of Lithuanian independence they were neighbors, all living in the vicinity of the City Hall Square in Kaunas.

From an early age Vaižgantas devoted himself to the service of Lithuanian letters. His first published article appeared in 1889; it was a report on local activities. But his journalistic work was interrupted for a few years because of illness. In 1896 he became editor of the Catholic periodical Tėvynės Sargas *(Guardian of the Homeland) and he served in this capacity for six years. This was a dangerous task because the printing of Lithuanian books and periodicals was forbidden by the Russians since 1864. The ban was rescinded only after forty years of conflict. Lithuanian printing was done mostly in East Prussia and then smuggled across the border into Lithuania. Those caught were sentenced to hard labor and exiled to Siberia. This was one of the reasons why the young and restless priest had to be sent from one parish to another. His first assignment was in Jelgava, Latvia, where he met among others, Jonas Jablonskis, the linguist, who standardized the modern Lithuanian language, and the jurist Antanas Kriščiukaitis, who under the pen-name Aišbė wrote some realistic stories of Lithuanian country life. In Jelgava Vaižgantas himself began writing his* Aukštaičių vaizdeliai *(Highland Sketches), consisting of his childhood reminiscences. Later these recollections were woven into his most ambitious work of fiction,* Pragiedruliai *(Sunbeams). However, for the time being his literary work was mostly of a journalistic nature. When the ban on Lithuanian printing was lifted in 1904, his energy found its outlet in political activities for achieving greater national freedom in Lithuania. Together with the future president*

Canon Juozas Tumas-Vaižgantas.
Kanauninkas Juozas Tumas-Vaižgantas.

of Lithuania, Antanas Smetona, he established a new magazine Viltis *(Hope), in Vilnius, and was one of the main contributors to it from 1907 to 1910. In 1911 he visited the United States to raise funds for* Saulės Namai *(House of the Sun, the headquarters of a Catholic educational association). He told his impressions of America in his book* Ten gera, kur mūsų, nėra. *(It is good where we are not).*

The First World War found him in Riga, Latvia, where he took care of refugees from Lithuania and occupied himself increasingly with writing fiction. In 1917 he took an active part in the St. Petersburg Lithuanian Conference, where he spoke for the independence of Lithuania. In the same year he traveled to Stockholm as a delegate to another Lithuanian conference. There he found such prominent Lithuanian writers as Ignas Šeinius and Vincas Mykolaitis-Putinas. He immersed himself in writing Pragiedruliai. *The first volume of it was published in Vilnius in 1918, the year when Lithuania regained her independence. Now Vaižgantas began the most creative period of his life. Besides continuing* Pragiedruliai, *he wrote what is perhaps his most beautiful book,* Dėdės ir dėdienės *(Uncles and Aunts), and the narrative* Nebylys, *(also named* "Sin at Easter".) *Another moving story from this period is* Išgama *("The Misfit"). With the earlier "Rimas ir Nerimas," these three narratives constitute the zenith of his shorter fiction.*

At the same time he was rector of the historic Vytautas Church in Kaunas, lecturer on contemporary Lithuanian literature at the University of Lithuania in Kaunas, president of the Lithuanian Writers Association, and a member of numerous other organizations, in addition to his editorial work.

Because of the sheer radiance of his personality, the goodness of his heart, his unquenchable optimism, and the golden tone of his spoken word, and despite some misunderstandings with his lay associates and spiritual superiors, Vaižgantas was the most beloved postwar personality in all Lithuania, both among peasants and intellectuals. This was due even more to his inner warmth than to his writings.

To add a personal note, as a teenager I traveled from my village some seventy kilometers to Kaunas mainly to see and hear Vaižgantas. To this day I treasure the moment when I saw him, white-haired, blue-eyed and radiant, as he went to church to say Mass and preach. It is said that even Jews used to come occasionally to listen to the preaching of the silver-tongued Vaižgantas.

At the end of his fruitful years and after his many strenuous efforts for his country, he could rightly state: "I became the servant of my Lithuanian flock; no, even more, its slave." He died on April 29, 1933 in Kaunas and is buried in the Basilica of that city, not far from Bishop Valančius (1801-1875), who was the first to begin publishing Lithuanian books in East Prussia during the years of the press ban, and his neighbors from the City Hall Square, Maironis and Adomas Jakštas-Dambrauskas.

Vaižgantas was one of the most prolific of Lithuanian authors. The first four volumes of his Collected Works (Vaižganto Raštai) *comprise his journalistic writings. Apart from these there are his studeis of Lithuanian literature. The largest volume in this group is his book on Maironis. Finally, as a creative writer, he has achieved the status of a classic.*

His first attempts at imaginitive writing were some short comedies, but this was not his field. His largest work is the three-volume novel, Pragiedruliai *(Sunbeams, 1918 and 1920), a vast panorama of Lithuania at the end of the nineteenth century and the beginning of the twentieth. Vaižgantas himself called this book* Pictures in the Cultural Struggle. *In these volumes he brings to light two characteristics of the Lithuanian outlook: the tendency to mysticism and romanticism on the one hand, and down-to-earth practicality accompanied by a certain degree of stubborness on the other. He presents the reader with a whole galley of colorful characters and revives the customs and the toil of earlier days. He was especially successful in recapturing the mysteries of his native landscape. In "Aleksiukas' Father and Mother" from* Pragiedruliai, *depicting his parents, the reader has a glimpse of the mystic side of the characters, as he listens to the mother praying to the earth: "At night, when she gave thanks for the blessings of the day, she would fall prostrate on the ground, embracing and kissing it devoutly, and address herself directly to the earth: 'Black Earth, Holy Earth, I humbly kiss thee, I thank thee, I thank thee for bearing me, sustaining me, and giving me joy...' "*

Pragiedruliai *at its best reaches the peaks of Lithuanian fiction. But the book suffers from being loosely knit and prone to digressions. Providing a clear and vivid picture of Lithuania some eighty years ago,* Pragiedruliai, *as observed by the poet and professor of literature, Vincas Mykolaitis-Putinas, "gives such a broad representation that it is impossible to find its equal in any other book of our literature."*

Among the best and most charming books in Lithuanian letters is Vaižgantas' Dėdės ir Dėdienės *(Uncles and Aunts, 1920-21), dealing with the last years of serfdom in Lithuania. It is a compact book telling a story of unfulfilled love. The action takes place in the open fields, and Vaižgantas is unsurpassed in his descriptions of peasants' toils, sufferings and longings, and of their life in the bosom of rustic nature. With the already mentioned narratives* Rimai ir Nerimai *(1915),* Išgama *(1929) and* Nebylys *(1930), this book constitutes the crown of Vaižgantas' artistic achievement.*

(from ***Sin at Easter and Other Stories,*** *Manyland Books)*

The Politics of Religion

© by Albert Cizauskas

Part III

"In the Beginning Was the Word"

The tragic flaw in the religious experience of the Lithuanians has been the foreign and political character of the Christianity it encountered through the centuries, from the ruthless "crusades" of the German Knights through the imposition of a Polonized church and its subsequent persecution under the Rus sian Orthodoxy of the Czars.

Until the end of the 18th century, Roman Catholicism in the Grand Duchy has remained, by and large, a mixture of Lithuanian paganism and Polish Christianity. Dr. Jurgėla, in his **History of the Lithuanian Nation,** points out that the sacrifice of the Mass became "truly Christian" only after the loss of the nation's independence in 1795, when the holding of ecclesiastical office no longer conferred power and riches. Admission into the hierarchy thereafter ceased to be coveted by the sons of the wealthier classes and spiritual values received greater emphasis.

But there was a price. The harsh rule of the Czars hastened the Polonization of the upper classes. Most of the Lithuanian nobility and gentry joined their Polish counterparts in a quixotic dream of regaining a privileged status under a reconstituted Polish-Lithuanian Commonwealth. They became, in effect, expatriates in their own land, indistinguishable from the Poles.

The defection of Lithuania's upper classes fortunately was not irreparable. A new Lithuania was born during the second half of the 19th century, conceived and nourished by the peasant class, and led at first by a native clergy. Once again, the two streams of politics and religion merged in Lithuanian history, but this time with beneficial results.

The Heroic Age

After an unsuccessful Polish-Lithuanian revolt against Russia in 1863, the Czar's agents tightened their hold over both countries, and in particular over Lithuania. While still leaving the Poles some measure of national identity, the Russians decided to absorb Lithuania. Since Catholicism and the Lithuanian nationality were closely identified, such a campaign to be effective had to encompass the extinction of both. And so Czarist Russia instituted a series of repressive measures whose aim was no less than that of converting the Lithuanian peasant into a Russian kulak belonging to the Orthodox Church. These measures included the closure of existing Catholic churches; a ban on the erection of new churches; the censorship of sermons; the control over admission into seminaries and monasteries; the removal of wayside crosses; the substitution of the Russian language for educational and official purposes; and the suppression of the Lithuanian press.

Bishop Motiejus Valančius.
Vysk. Motiejus Valančius.

But Czarist Russia did not reckon on the deep sense of nationhood among the Lithuanians, something as primeval as the great oaks of the country's ancient forests. The first voice to be raised against the Czar's brutal campaign was that of Bishop Valančius of Samogitia (the lowlands near the Baltic). His clandestine appeals to the clergy and laity combined a pastoral concern for their spiritual welfare with a patriotic call for civil disobedience. In the words of Thomas Chase, author of **The Lithuanian Story**, these appeals had great political significance. They

> "denounced Russian domination over the Lithuanian nation and demanded the restoration of the Lithuanian language to schools and government offices, freedom for the Lithuanian press, and the preservation of religious liberty. They urged people not to speak the Russian language, to boycott books printed in Russian characters and not to send their children to Russian-supported schools."

The fighting spirit of Bishop Valančius aroused the dormant nationalism of the Lithuanians and ensured their rejection of Czarist Russia's state religion. This intrepid churchman and ardent patriot was also an historian and teller of folk-tales, all of which helped to instill a sense of national awareness among the peasants. But perhaps the Bishop's most significant contribution to his countrymen's future, was his decision to cross the line of passive resistance in a non-violent but highly effective manner. The Czar's government had hoped to facilitate the absorbtion of the Lithuanian people by restricting the printing of new works to the Cyrillic alphabet. Bishop Valančius got around this restriction by organizing the first systematic smuggling of Lithuanian literature printed in the Latin alphabet. The people welcomed this challenge whole-heartedly, shunning works in Russian script. This time around, religion became an instrument for the promotion of a native culture and a national identity.

The Book Smugglers

The Bishop's example was soon followed by scores of secret groups which, through an underground network of accomplices fanning out from the border across the countryside, brought in Lithuanian writings printed in the Western-style alphabet. Not only works from abroad (mostly Prussia), but in time pamphlets and journals printed in Lithuania itself, under the very noses of the Czarist police.

Monument for book-smugglers by J. Zikaras.
Paminklas knygnešiams. Skulptūra J. Zikaro

This contraband literature was so treasured that one of the beautiful legends of the independence movement, one rooted in fact and memorialized in Lithuanian art, is that of mothers at their spinning wheels teaching children the language of their forebears, and then concealing the smuggled works in the

Lithuanian soil to prevent their seizure. These smuggled writings were the literate seed which spread and supported the Lithuanian renaissance that culminated in the independence of the nation in 1918. They were the forerunners of today's samizdat journals chronicling the Lithuanian people's rejection of yet another tyranny.

Book smuggling became one of the key elements in the rebirth of the nation. Czarist Russia, realizing the potential threat to its plans for the de-nationalization of the Lithuanian people, imposed severe penalties: exile to Siberia, imprisonment, the raiding of homes and even executions. Despite the evident dangers, it is estimated that millions of pieces of literature were circulated throughout Lithuania during the years of the smugglers' greatest activity (1891-1902).

The book smugglers' heroism and ingenuity in the face of Russian determination to stamp it out is a romantic epic that has not yet been fully told. Among the first to follow the Bishop's lead were young priests imbued with the twin flames of religion and patriotism. One of the largest of these groups was led by a Father Sedaravicius, who is described as riding his horse tirelessly by night, through all sorts of weather, in rain storms and snow blizzards, to collect the contraband literature and spread it among the people, even in outlying parishes and villages.

Among the book smugglers, I am proud to mentions Joseph Ambraziejus, my father-in-law, who was one of the leaders during their most active period. The name of his group, of which he was the treasurer, was the ''Brotherhood of Ploughmen,'' a reference to ıe importance of farmers in the independence ›vement. One of his favorite anecdotes was ..e way he once foiled the Czar's agents who were hot on his trail by using a church belfry to hide his smuggled books. His activities, however, were carefully monitored and he was subjected to official ''searches'' more than 60 times. He was finally sentenced to prison for several years. As a smuggler, he often had to hide out for long periods in swamps and streams, as a result of which he contracted a severe case of rheumatism which eventually shortened one of his legs and so incapacitated him that he had to be carried physically over streams in making good his escape to Prussia. His story is only one of many among the book smugglers without whom Lithuanian independence would not have been achieved. They were ''freedom fighters'' as much as the embattled farmers of Lexington and Concord.

The Dawn

Even before Czarist Russia had outlawed the Lithuanian press following the events of 1863, a cultural ferment mixed with nationalism had already begun to rise in the peasant soil of Lithuania. Works recognized abroad for their

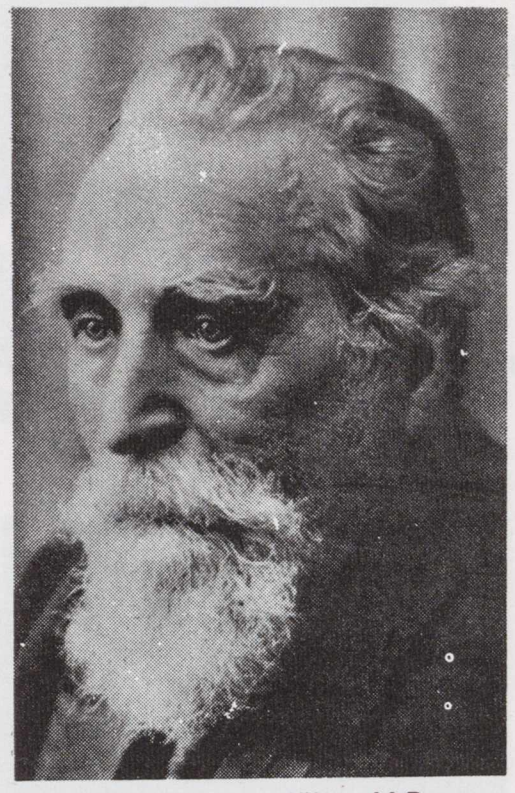

Jonas Basanavičius, M.D.
Dr. Jonas Basanavičius.

high literary and historical value had been written by poets such as the Lutheran minister Donelaitis and historians Daukantas and Norbutas. Their writing served to instill a national pride in the Lithuanian past and its archaic yet living language. But it was only after 1863 that the revolutionary idea of a Lithuanian nation separate from that of Poland took root.

Some time after Bishop Valancius had launched book smuggling as a successful weapon against the absorbtion of the Lithuanian nation, a number of underground journals appeared which hastened the emergence of a new Lithuania. Among these were ''Ausra'' (The Dawn), ''Varpas'' (The Bell), ''Apžvalga'' (The Review), and ''Tėvynės Sargas'' (The Nation's Protector).

The most influential of these was ''Ausra'', founded in 1883 by a key figure in the struggle for independence. He was Jonas Basanavičius, whose fiery eyes and patriarchal beard gave him the appearance of an impassioned prophet. He wrote in ''Ausra'' of Lithuania's past glory, of the ancient roots of its language with its beauty and richness; he inspired a national self-respect and preached a never-ending battle against the nation's oppressors. Vincas Kudirka, the author of the Lithuanian national anthem and editor of ''Varpas,'' claimed that when he heard Basanavičius, he felt that he had heard the voice of Lithuania itself.

History has shown that the struggle for political freedom will often release the latent intellectual and cultural resources of a people. And so it was with the Lithuanians. A surprising number of gifted writers and artists appeared who complemented the work of the more political journalists. Prominent among these was Bishop Baranauskas, a scholar of the Lithuanian language, a leader in the patriotic resistance and one of Lithuania's greatest poets. It is interesting that two Bishops — Valančius and Baranauskas — played major roles in both Lithuania's national rebirth and its cultural awakening. Another gifted writer was Maironis, a priest, educator and fiery patriotic poet. At this time, too, arose the troubled genius of Čiurlionis, whose exeptional talents encompassed two distinct art forms, painting and music. In both fields, his somber and imaginative style earned him a place in the front rank of European artists. All these sons of peasant Lithuania summoned from the mists of an almost-forgotten past the memory of a nation that predated its political alliance with Poland.

Archbishop Jurgis Matulaitis, beatified in 1987.
Arkivyskupas Jurgis Matulaitis, paskelbtas palaimintuoju 1987 m.

The Catholic Church continued in the mainstream of the independence movement but it was no longer the sole agent. Basanavičius and other non-clerical patriots joined the struggle and transformed it into a national movement, representing all points of view. There were still many vexing reminders of the past which had so tragically split the Lithuanian nation. For instance, Polish Catholicism remained a significant influence in the Lithuanian Church, a situtation which the new patriots rightly criticized. Social democratic thought and anticlericalism, prevalent in the rest of Europe, also had its share of adherents among the new Lithuanians.

Fortunately, however, the partisans of divergent viewpoints were able to unite during the great Seimas at Vilnius in 1905 chaired by Basanavičius. There, much like the drafters of the Declaration of Independence at Philadelphia, two thousand representatives of the Lithuanian national will spelled out the basic

principles of Lithuanian nationhood, which was finally restored in 1918.

It was during this heroic period, from the end of the rebellion in 1863 to the outbreak of World War I, that a native Lithuanian clergy, under the leadership of Bishop Valančius, aroused the national consciousness of the Lithuanian peasant. It was then that the book smugglers spread something more powerful than bullets: the printed word which eventually made Lithuania free. It was then that writers like Basanavičius and his contemporaries gave the independence movement a voice which finally woke the nation from its long sleep.

Lietuva, Tėvyne Mūsų

The history of Lithuania is the history of its relationship to Christianity, which has been both a spiritual boon and at times a political trial. We have travelled a long journey in this series, starting with the glory days of a pagan medieval empire, tolerant of other faiths while resisting the hostile encroachments of Roman and Orthodox Christianity. We then witnessed the slow process of de-nationalization with the acceptance of Christianity under Polish auspices. Eventually, peasant nationalism united with a native-based Christianity, giving birth to a new nation, firm in its allegiance to the Roman Church and to the memory of its past. Having survived decades of communist hostility and persecution, stronger than ever, the Church today in Lithuania remains a vital force sustaining the people's sense of national identity.

It is remarkable that Lithuanian Christianity, despite the adversities of its political environment, bore fruit in two individuals of publicly-acknowledged virtue, St. Casimir in the Polish era, and Archbishop Jurgis Matulaitis in the era of Lithuanian renaissance. The beatification of the Archbishop crowned world-wide ceremonies commemorating 600 years of Lithuanian Christianity, an extraordinary mark of honor bestowed by the universal Church upon Lithuania.

In June 1987, the anniversary was celebrated at a Papal Mass in Rome. There, Lithuanians from throughout the world, including a handful from the homeland itself, were joined in spirit by all the innumerable Lithuanian martyrs and patriots of the past six centuries, as the voices of the living echoed, through Michelangelo's great basilica, the words ''Lietuva, Tėvynė Mūsų, Tu Didvyrių Žemė.''*

** Editor's note: ''Lithuania, Our Fatherland, Land of Heroes.''*

(Based on a series of articles that appeared in ***Bridges*** *in 1986-1987. The present version is updated to take into account recent events.)*

LITHUANIANS ARE SMART TO RESIST

by Stephen Green

The Lithuanians appear to be holding steady on their historic course toward secession.

In spite of the emotional visit by Mikhail Gorbachev and his impassioned appeal for them to remain in the Soviet Union, it now seems virtually certain that Lithuanians will declare themselves fully independent in the not too distant future.

If Lithuania actually manages to secede, it will rank among the most momentous events in Soviet history since the Bolshevik seizure of government.

The immediate consequence of Lithuanian independence probably would be the strongest test yet of Gorbachev's hold on power.

His foes in the ranks of the Soviet hierarchy undoubtedly would attempt to use the ''loss of Lithuania'' as the excuse to attempt to force him out and perhaps to install a more dangerous revanchist brand of leadership. In such circumstances, moreover, a military coup could not be ruled out.

Secession's impact on the political or personal fate of one Soviet leader would be inconsequential as compared to its effect on the overall future of the Soviet Union.

If Lithuania is able to leave, a tidal wave of secessionist sentiment inevitably will sweep through the other Soviet republics where nationalistic passions have been running strong.

The two other Baltic states, Estonia and Latvia, probably would be next in line to depart. In the Caucasus, nationalism has ignited violence in Azerbaijan, Armenia and Georgia.

In the Ukraine and Byelorussia there are long-standing anti-Soviet emotions. The desire for independence smolders.

Lithuanian secession could mark the start of the dissolution of the Soviet Union — the beginning of the end of the Bolshevik state.

Notwithstanding Gorbachev's denial that military coercion would be used to keep Lithuania in the Soviet fold, the employment of force cannot altogether be ruled out.

Gorbachev and his allies in the Kremlin may want to retain their high marks in Western public opinion polls.

But when the political survival is at stake, popularity ratings and the necessity for economic assistance easily can become secondary concerns.

Over the weekend Gorbachev displayed his political ingenuity in suggesting to Lithuanians that he would be willing to accept a multiparty system — a dramatic reversal of his previous declarations on the subject.

Gorbachev demonstrated again his choice of pragmatism over communist ideology when the stakes are sufficiently high. But, in the case of Lithuania, the genie of freedom has escaped from the bottle and no amount of political magic by Gorbachev can put it back.

So determined are the Lithuanians to expedite their departure from the Soviet Union that they have vehemently rejected a Gorbachev plan for legislation that would provide formal procedures to obtain independence. There is reason to believe the Lithuanians are correct in their suspicions about the intent of such a statute. It could make the rules for secession so stringent and the bill for required economic reparations so high that achieving independence, for all practical purposes, would become impossible.

For the Lithuanians to accept such a law would mean tacit acceptance of the legitimacy of Soviet rule and that would be a fundamental mistake. It would undermine the validity of the powerful argument that Lithuanians were forced into the Soviet empire against their will by illegal annexation and, therefore, have a right to depart.

Some U.S. policymakers seem more concerned by the Lithuanians' defiance of Moscow than by the justness of their cause.

Obiously, there is a certain virtue in retaining the stability of the Soviet Union as it now is constituted rather than having to face the certain chaos that would erupt if the Soviet state is dismembered.

But stability at any price is not desirable. The Bush administration ought to be telling Gorbachev that the United States expects him to keep his promise to refrain from force and repression in the Baltic.

Legitimate aspirations for independence by those forced to join the Soviet Union at gunpoint must be respected by all who profess respect for freedom and human rights.

(from ***The Outlook****, January 18,1990.*
Stephen Green is managing editor of ***Copley News Service's*** *Washington, D.C. bureau.)*

THE BALTIC STATES TODAY

by Heiki Ahonen, Estonia

The Baltic States will undoubtedly be the first to separate from the Soviet Union. The various factions of the Estonian opposition are demanding autonomy as a minimum and full independence as a maximum. Yet, at present, Estonia is in a situation where the 125,000 men strong occupation forces are not only stationed in the country but have also voting rights in it — of present day practices throughout the world, the most blatant example of totalitarianism.

(from ABN correspondence, March-April, 1989.)

1990 — The Year of the Lithuanian Language

October 26, 1989, Vilnius radio announced that the year 1990 was to be set apart for the study of Lithuanian and to be called ''The Year of the Lithuanian Language.''

One may ask, why must special attention be given to the Lithuanian language at this time? It seems that all things should develop naturally and the language become perfected with the passage of time. But this has not happen.

When the Lithuanian Republic was occupied through force and joined to the Soviet Union, many strange expressions were added to the language which would not have been possible under normal conditions. Early indifference to this trend led to the accumulation of many words and structures that America's Lithuanians found impossible to understand.

Russian had been taught in Kindergarten. Lithuanian was considered a secondary language, unessential for education or literature. However, through the efforts of the Reconstruction Movement, ''Sajudis'', Lithuanian was legalized and made the primary language of the Republic. Those who choose to live and work in Lithuania are required to learn the language. Because the standard of living is higher in Lithuania, Russians are eager to learn the language. Many other ethnic groups are studying Lithuanian to please the government, and to have an opportunity to make a living in Lithuania.

World Lithuanian linguists and others who love the language are pleased with the announcement of the Lithuanian Language Year. There are expert linguists in Lithuania who are capable of refining and returning the language to its pristine beauty and distinction, a language which is musical and flexible.

American Lithuanians are invited to join the goal of ''Sajudis'' by making an effort to speak in Lithuanian at every opportunity, to read Lithuanian newspapers and literature, and to form Lithuanian language study groups. It is a challenge that all can accept at this time to increase the joy of adding a ''new dimension'' to one's life and interests.

In closing let me add that Rima Janulevičiūtė (Janul) was granted a position on the CNN Television Station as a news editor because she was able to speak Lithuanian. She had learned the language from her parents and found it possible to communicate with Lithuanians who came to America as entertainers or members of sports groups, and to contribute the information to the American public over CNN TV.

The possibilities are many for those who know how to take advantage of a ''good thing'' as it comes along. Make 1990 the Year of the Lithuanian Language for you and your associates. Become a part of the ''in group'' as the need for understanding among the people of the world increases. It is only through knowledge of the language that American Lithuanians will be able to share America's Democratic ideals with the people of Lithuania. This would be a major accomplishment worthy of the effort.

Sister Virginia Marie Vytell, CJC

''YOU ADMIRE GORBACHEV TOO MUCH'' CARDINAL SLADKEVICIUS TELLS WEST

''... It is your great mistake, the fascination with stars, stars, stars, stars. When someone becomes a star, he can blind people. We must be cautious. Stalin was also applauded (in the West). You admire Gorbachev too much. Nobody should be admired like that. Only God.''

''We see... very real changes... I rejoice at these changes, but I am afraid they may not last long. As long as you have a one-party government, there is a danger of dictatorship. Stalinism is dormant, but it is not dead.''

Cardinal Vincentas Sladkevičius,
as quoted by Michael Dobbs,
Washington Post, February 4, 1989.

———————

Marborough's **LITHUANIAN SELF-TAUGHT,** by M. Variakojytė-Inkėnienė. Fifth Edition, 144 p. This system teaches the essentials of Lithuanian language for travel and enjoyment. $4.75

———————

DAGYS — Sculptures. 168 pages. Published by Devenis cultural Fund, Toronto, 1985. $30.

Jacob (Jokūbas) Dagys is well known for his sculptures reflecting his nostalgia for his Lithuanian homeland. They reveal the daily life and mood of the people; their nature, love and religious devotion.

Crosses in The Arctic, (A Lithuanian Woman Survives the Gulag), —by Matilda Strimaitytė-Melienė. Translated by Nijolė Beleška-Gražulis. 179 pages. Published by Stasys Butkus Chapter of the Lithuanian National Guard in Exile, Inc., Chicago. Book design by Petras Aleksa.

AKAI • SANYO • JVC • SEIKO • TOSHIBA • CASIO • SHARP • MINOLTA • CITIZEN • SONY • NEC

Pirmoji rusų parduotuvė Los Angeles parduodanti ***STEREO — VIDEO — RADIJO — FOTO APARATUS,*** *tinkančius Sovietų Sąjungos sistemai.*

EVROPA ELECTRONICS

☐ *Esame pirmoji įstaiga Los Angeles, siunčianti siuntinius sudarytus iš mūsų krautuvėje pirktų prekių, į Lietuvą ir kitus Sovietų Sąjungos kraštus,* ***muitą apmokant čia.***

☐ *Parduodame japonų gamybos televizijos, video aparatus, telefonus, video-magnetofonus tinkančius Europos arba Amerikos sistemoms*

☐ *Tiktai pas mus gausite kvalifikuotų tarnautojų patarimus kokios prekės turi paklausą Lietuvoje*

Krautuvė atdara: kasdieną 11 — 8 v.v., sekmadieniais 12 — 5 v.v.

EVROPA ELECTRONICS
7117 SUNSET BOULEVARD, SUNSET GALERIA, HOLLYWOD, CA
Tel. : (213) 851-8401

Kampas La Brea, šalia El Pollo Loco ir Wendy's. 1 val. mašinos pastatymas veltui.

LIETUVIŲ DIENOS

Žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Boston, MA 02205—Baltic Associates LTD.
P.O. Box 1406 GMF
Tel.: (617) 269-4455
Gintaras Karosas, president

Chicago, IL—"Patria", "Gifts International".

Chicago, IL 60629—Balzekas Museum of Lithuanian Culture
6500 So. Pulaski Rd.
Tel.: (312) 582-6500
Knygyno vedėja p. Seménienė

Chicago, IL 60629—D. Valentinaitė
c/o "Sėklyčia"
2715 W. 71st Street
Tel.: (312) 476-1680

Cleveland, Ohio—Andrius Mackevičius
Detroit, Mich.—St. Anthony's Parish Library
Los Angeles—P. Domkus
Rochester, N.Y.—A. Sabalis
Waterbury, Conn.—"Spauda"

AUSTRALIJOJE
Lewisham — Msgr. P. Butkus
Norwood—K. Pocius
Adelaide, Edwardstown—A. Kubilius
Melbourne-St. Kilda—F. Sodaitis
Mirren, S.A.—J. Rupinskas

KANADOJE
London, Ont.—A. Puteris
Toronto, Ont.—V. Aušrotas, A. Kuolas, St. Prakapas
Montreal, Que.—P. Rudinskas (Parish Library)

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

LOS ANGELES, CALIF.
KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES
Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30-1:00 p.p.

Vytautas Šeštokas — pirmininkas
Vladas Gilys programų koordinatorius
3329½ Atwater Ave., Los Angeles,
CA 90039, Tel.: (213) 662-6906

BALTIMORE, MD.
"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima sekmadienio rytais nuo
10:30 iki 11:00
WBMD—750 Kilocycles
Šios programos vedėjai:
Albert J. Juškus—4515 Wilmslow Rd.
Baltimore, MD 21210 Tel. 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.
Baltimore, MD 21227 Tel.: 242-1779

BOSTON, MASS.
LAISVĖS VARPAS
Sekmadieniais
9:00—10:00 val. ryto iš WCAV-FM 98
Petras Viščinis, vedėjas
173 Arthur St., Brockton, MA 02402
Telefonas: (508) 586-7209

CHICAGO, IL.
"Lithuanian-American Radio"
—Amerikos Lietuvių Radijo—
Sekmadieniais
nuo 7 val. iki 8 val. ryto
iš WCEV stoties 1450 AM banga
Programos vedėjai:
Anatolijus Šlutas
Anglų kalbos skyrelio:
Frances Šlutienė
2638 W. 71st St. Chicago, IL 60629
Tel.: (312) 778-2100

LIETUVOS AIDAI
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val vakaro
Visos laidos iš tos pačios stoties
WCEV 1450 AM banga
Programos vedėja:
Kazė Brazdžionytė
511 SO. NOLTON AVE.
WILLOW SPRINGS, IL 60480
tel.: (312) 839-2511

CLEVELAND, OHIO
LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMA
TĖVYNĖS GARSAI
Girdima sekmadieniais 6:00-7:00 val. vak.
Stotis WCPN, banga FM 90.3

Vedėjas—Juozas Stempužis
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telefonas: (216) 382-9268

DETROIT, MICH.
Lietuviškas Balsas—Lithuanian Voice
WCAR—1090 BANGA LIVONIA

Sekmadieniais 8:30 iki 9:00 val. ryto
Visais programos reikalais kreiptis:

KAZYS GOGELIS
13436 Garfield, Detroit, MI 48239
Telef.: 535-6683

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIJO VAL.

WPON — 1460 AM
Pirmadieniais ir penktadieniais nuo 3-4 val. vak.

Programos ved. **Algis Zaparackas**
Bendradarbiai: Ant. Zaparackas, Algis Lapšys, Edv. Skiotys.

2222 Franklin Rd.
Bloomfield Hills, MI 48013

HARTFORD, CONN.
"TĖVYNĖS GARSAI"
WRYM—840 AM

Sekmadieniais 10:30 — 11:30 ryto
Vedėjas **Alg. Dragūnevičius**
132 Wellington Dr., Farmington, CT 06032
Tel.: (203) 677-8567
Bendradarbiai:
Zita Dapkienė, Alfonsas Dzikas,
Lionginas Kapeckas,
Leonas Lėtas-Adamkevičius,
ižd. **Algis Simonaitis.**

HOT SPRINGS, ARK
LITHUANIAN BROADCASTING SPA

"LEISKIT Į TĖVYNĘ"
Girdima sekmadienio rytais
9 val. 30 min.
iš KIXT stoties, 1420 AM banga
Vedėja Salomėja Šmaižienė
204 Hilltop Drive,
Hot Springs, AR 71913
Telefonas: (501) 321-9641

PITTSBURGH, PA.
The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Pennsylvania
Pittsburgh, PA — WPIT—730 kc.
sekmadieniais 12:30-1:00 p.m.
PROGRAMOS VEDĖJAI:
Povilas ir Gertrude Dargiai
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Rd., Pittsburgh, PA 15243

NEW JERSEY-NEW YORK
"LIETUVOS ATSIMINIMAI" radijo val.
girdima pirmadieniais nuo 8 iki 9 v. v.
iš Seton Hall Universiteto stoties,
89.5 FM banga.
"MUSIC OF LITHUANIA" programos, vedamos anglų kalba iš tos pačios stoties, girdimos pirmadieniais
nuo 7:30 iki 8 v.v.
Dr. J. J. Stukas — direktorius,
234 Sunlit Dr., Watchung, N.J. 07060
Tel.: (201) 753-5636.

"LAISVĖS ŽIBURYS"
Girdima kiekvieną sekmadienį nuo 9 iki 10 v. ryto iš WNWK stoties 105.9 FM banga
ROMAS KEZYS
217-25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364
Telefonas: (718) 229-9134

ROCHESTER, NEW YORK
DAINOS AIDAS
Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto stotis WZZI-FM 91.5 mc

ŠLAIKO LIETUVIŲ RADIJO KLUBAS

Klubo valdyba: **Al Gečas,** pirm., **R. Kiršteinas,** vicepirm., **J. Krokytė,** sekr., **Rūta Ilgūnaitė,** ižd., **L. Laukaitienė, narė**
320 Durnan St., Rochester, N.Y. 14621

WATERBURY, CONN.
Lietuvių Bendruomenės radijo valanda

"LIETUVOS PRISIMINIMAI"

Sekmadieniais nuo 8:00 iki 8:45 v. ryto
WWCO — 1240 AM

Vedėjas: **ANTANAS PALIULIS**

33 Chipman St., Waterbury, CT 06708
tel.: (203) 756-1874

MONTREAL, CANADA
LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS
Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. 30 min.
CFMB stotis — Banga 1410

Programos vedėjas **L. Stankevičius**
1053 Cr. Albanel, Duverney, P.Q., Canada
Telefonas: 669-8834

TORONTO, ONT., CANADA
TĖVYNĖS PRISIMINIMAI
Įsteigta 1951 m.
Sekmadieniais 2:00 iki 2:30 val. po pietų
iš **CHIN** stoties. **Banga 100.7 FM**
Programos vedėja:
Violeta Simanavičiūtė-Laurinavičienė
51 Patricia Dr., Toronto, Ont. M4C 5K2, CANADA
Telefonas:(416) 690-3416

ROMA, ITALIJA
ROMOS RADIJAS
Transliuojamas kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku
41.15 ir 50.34 metrų bangomis

Vedėjas; **Dr. J. Gailius**
Circonvallazione NOMENTANA 162

VATIKANAS, ITALIJA
Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30-11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vak. 20:15-20:30 Lietuvos laiku
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų

Vedėjas: **Kun. V. Kaziūnas**

Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO

BALTIC BAKERY

Savininkai — ANKŲ ŠEIMA

4627 So. Hermitage, Chicago, IL 60629 Tel.: (312) LA 3-1510
ir
2616 West 69th Street, Chicago, IL 60629 Tel.: (312) 737-6784

Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis

PRAŠOME!

Pagal savo išgales aukoti **TAUTOS FONDUI**

savo uždaviniams vykdyti Lietuvos Laisvės Iždui — laisvajai Lietuvai padėti atsistatyti, 6-šiomis kalbomis ELTOS informacijoms leisti, radijo transliacijoms į okupuotą Lietuvą finansuoti ir politiniams kaliniams gelbėti. Nepamirškite tam tikrą procentą ir savo testamente įrašyti:
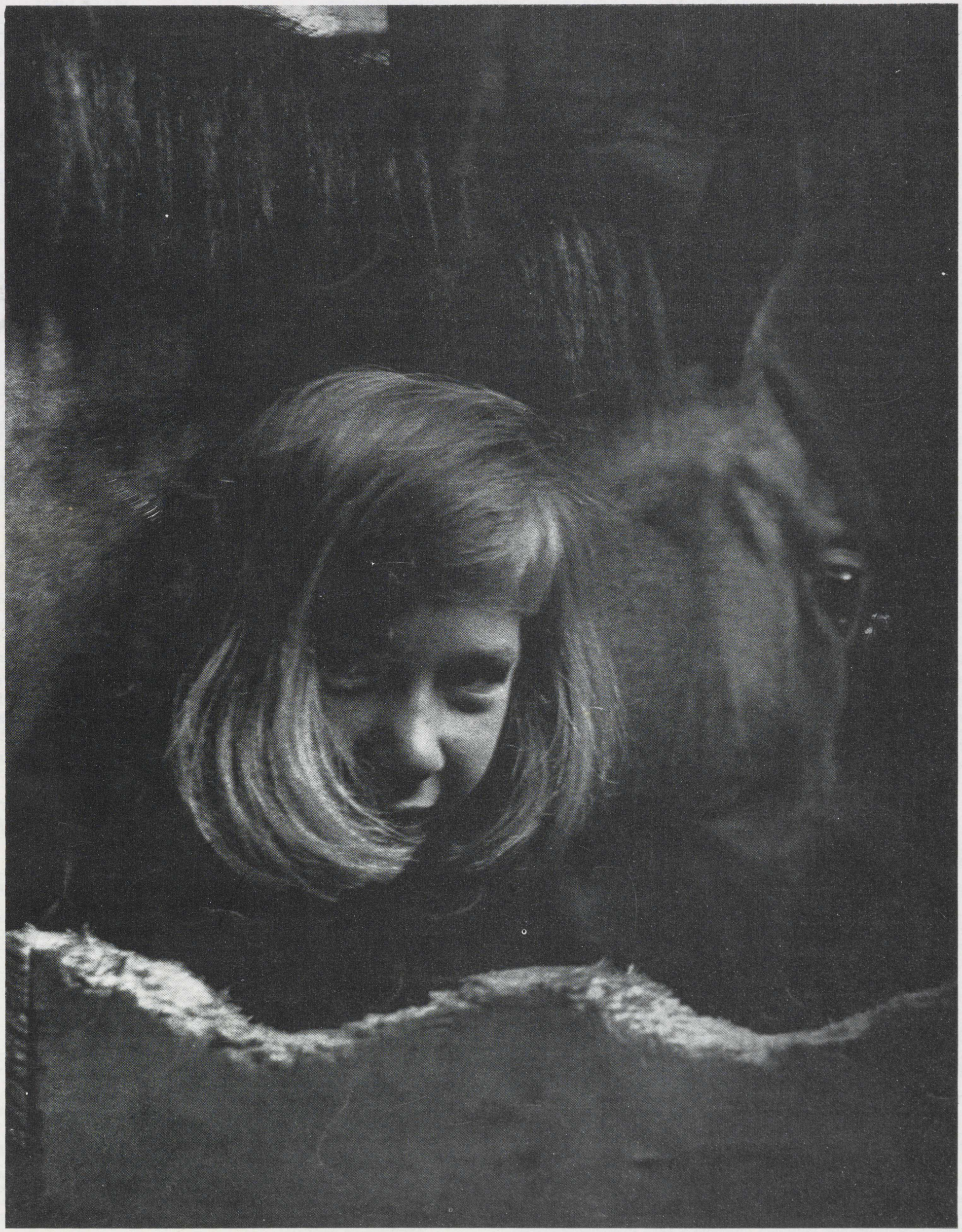
Non-profit, Tax Exempt Corporation
LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION
P. O. Box 21073, Woodhaven, NY 11421